

Kuva 55. Pallaslompolo 1. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu lännestä.

5.1.2.12 Pallaslompolo 2

Pallas-Yllästunturin kansallispuisto, Pallaslompolo 2, Liesilatอมuksia ja pyyntikuoppia		MH-tunnus: 77286
Kohdetyyppi:	Muinaisjäänösryhmät; liesilatомukset, pyyntikuopat	Haltija: Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä: Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta: Muonio
Lukumäärä:	4	Tarkastus: S. Viljanmaa 22.8.2011
Koordinaattiselitys:	Liesilatомus 2:n keskeltä	Geometria tuotettu: Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7549728, Y 3383102, Z 269 m mpy	Löydöt: -
Taustatiedot		
Kohteen on löytänyt Hannu Kotivuori alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä vuonna 2002. Lisäksi kohteen ovat tarkastaneet Ulrika Kögäs, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist vuonna 2007.		
Ympäristön kuvaus		
Kohde sijaitsee Pallasjärven eteläpäässä, Pallasjärven ja Pallaslompolon väliin jäävällä noin 400 m mittaisella saarella, jonka leveys vaihtelee viiden ja viidenkymmenen metrin välillä. Saaren molemmissa päissä on tasaisempi alue, mutta saaren keskikohta kohoaa jyrkäksi ja korkeaksi harjanteeksi. Harjanne putoaa kaikkialla muualla hyvin jyrkästi järveen, paitsi saaren länsirannalla, jossa on leveimmillään noin kolmenkymmenen metrin levyinen matala rantatasanko. Maaperä saarella on enimmäkseen melko kivistä hiekkamoreenia. Saaren länsirannan rantatasangolla maaperä kuitenkin on kosteaa turvetta, ja myös muutamissa muissa paikoissa saarella tavattiin jopa 30 cm paksuinen turvekerros mineraalimaan päällä myös melko korkealla vedenpinnasta (muun muassa pyyntikuoppa 2:n alueella). Saaren puusto on koivuvaltaista, lisäksi kuusia ja mäntyjä kasvaa saarella harvakseltaan. Aluskasvillisuutta saarella hallitsevat puolukka, variksenmarja, juolukka, suopursu, riekonmarja ja sammalet. Kuivimmilla ja karuimmilla kohdilla kasvaa myös varsin runsaasti poronjäkäliä.		
Kohteen kuvaus		
Saarelta on aiemmin todettu kaksi liesilatомusta, kolme pyyntikuoppaa ja lisäksi yksi mahdollinen pyyntikuoppa. Kohteen edellisen tarkastuksen yhteydessä pyyntikuoppia oli paikallistettu vain kaksi, mihin tulkintaan myös 2011 päädyttiin. Toinen saaren latомuksista on suorakaiteen muotoinen ja toinen soikeahko. Kohteet jakautuvat lähes koko saaren alueelle. Kohteen tarkastuksen yhteydessä pyrittiin tarkentamaan sekä alakohteiden sijaintitietoja että niiden sanallisen kuvauksen paikkansapitävyyttä.		
Kohteen Pallaslompolo 2 liesilatомusten ja pyyntikuoppien tarkempi kuvaus ja sijaintitiedot		
Liesilatомus 1 → x = 7549555 / y = 3383140		
Polulla harjanteen laella, paikallistettiin kohteen edellisen tarkastuksen yhteydessä otetun valokuvan avulla. Olemukseltaan epämääräinen, maantasainen, varvikon ympäröimä, soikeahko, luode-kaakko-suuntainen, kooltaan noin 80 cm x 60 cm. Hahmottuu niukan, selvästi ympäristöstään poikkeavan, pääosin jäkälistä koostuvan kasvillisuuden ansiosta. Selvää ladottua rakennetta paikalla ei todettu. Paikalla on selvästi nuotioitu, jolloin orgaaninen aines on palanut pois mineraalimaan päältä, ja samalla on paljastunut kiviä, jotka on tulkittu latомukseksi. Kivien väleissä hiekan seassa on hiilten kappaleita. Ei yksiselitteisesti muinaisjäänös, mutta ilmiön luonteen selvittäminen edellyttäisi lisätutkimuksia.		

Liesilatamus 2 → x = 7549728 / y = 3383102

Sijaitsee saaren itärannan tuntumassa, saaren halki kulkevan polun ja rannan välissä, noin kaksi metriä järven pintaa korkeammalla. Neliömäinen, koillis-lounaissuuntainen, kooltaan noin 90 cm x 90 cm. Ladottu kivistä, joiden halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 20 cm. Vain reunaosiltaan kivetty, ja kivien yläpinnat ovat noin 15 cm latomusta ympäröivää maanpintaa ylempänä. Umpeenkasvanut, varvikon ja sammalten pääosin peittämä, mutta silti helposti havaittavissa. Kivien välisellä alueella olevan hiekan on kohteen aiemman tarkastuksen yhteydessä todettu olevan hiilensekaista.

Pyyntikuoppa 1 → x = 7549656 / y = 3383112

Sijaitsee harjanteen kapealla keskikohdalla, noin 20 metriä etelään harjanteen pohjoispäästä. Kuoppa on pyöreähkö, halkaisijaltaan noin kolmimetrinen, melko jyrkkäseinäinen ja osittain rinteeseen kaivettu; kuopan itäreunan syvyys on noin metrin ja länsireunan syvyys noin puoli metriä. Kuopan ympärillä on vaivoin erotettavissa hyvin loivapiirteinen, alle 10 cm korkuinen valli. Kuopasta noin viisi metriä pohjoiseen sijaitsee matalampi ja epämääräisempi pyöreähkö kuoppa, jonka halkaisija on noin 2,0 m ja syvyys noin 0,6 m. Pienempi kuoppa on kohteen aiemman tarkastuksen yhteydessä tulkittu mahdollisesti tuulenkaadon aiheuttamaksi, mikä voi hyvinkin pitää paikkansa. Harjanteella todettiin muutamia muitakin, vielä vähäisempiä kuopanteita, jotka todennäköisesti myös ovat tuulenkaatojen aikaansaamia.

Pyyntikuoppa 2 → x = 7549688 / y = 3383103

Sijaitsee pyyntikuoppa 1:n pohjoispuolella noin kolmenkymmenen metrin päässä, saaren itärannalla, noin neljän metrin etäisyydellä rannasta, harjanteen lakea alempana olevan tasanteen pohjoispäässä. Kuoppa on soikea, luode-kaakkosuuntainen, noin 3,0 m x 4,5 m kokoinen. Kuoppa on melko jyrkkäseinäinen ja sen syvyys on noin 0,9 m. Kuoppaa ympäröi selvästi erottuva, noin kahden metrin levyinen ja 0,4 m korkuinen maavalli.

Kohteen rajaus

Koko saaren on aiemmin katsottu olevan muinaisjäännösalueetta, koska muinaisjäännösryhmän alakohteiden on todettu jakautuvat lähes saaren koko pituudelle. Muinaisjäännösalue voitaisiin kuitenkin rajata myös siten, että yhtenäistä muinaisjäännösalueetta olisi vain saaren pohjoisosa pyyntikuoppa 1:n tasolta alkaen, sisältäen molemmat selvät pyyntikuopat sekä liesilatamus 2:n. Liesilatamus 1:tä olisi mahdollista käsitellä omana erillisenä pesäkkeenään, jonka luona keskeisin aktiviteetti on ilmeisesti keskittynyt halkaisijaltaan alle kymmenen metrin laajuuselle alueelle.

Tulkinta

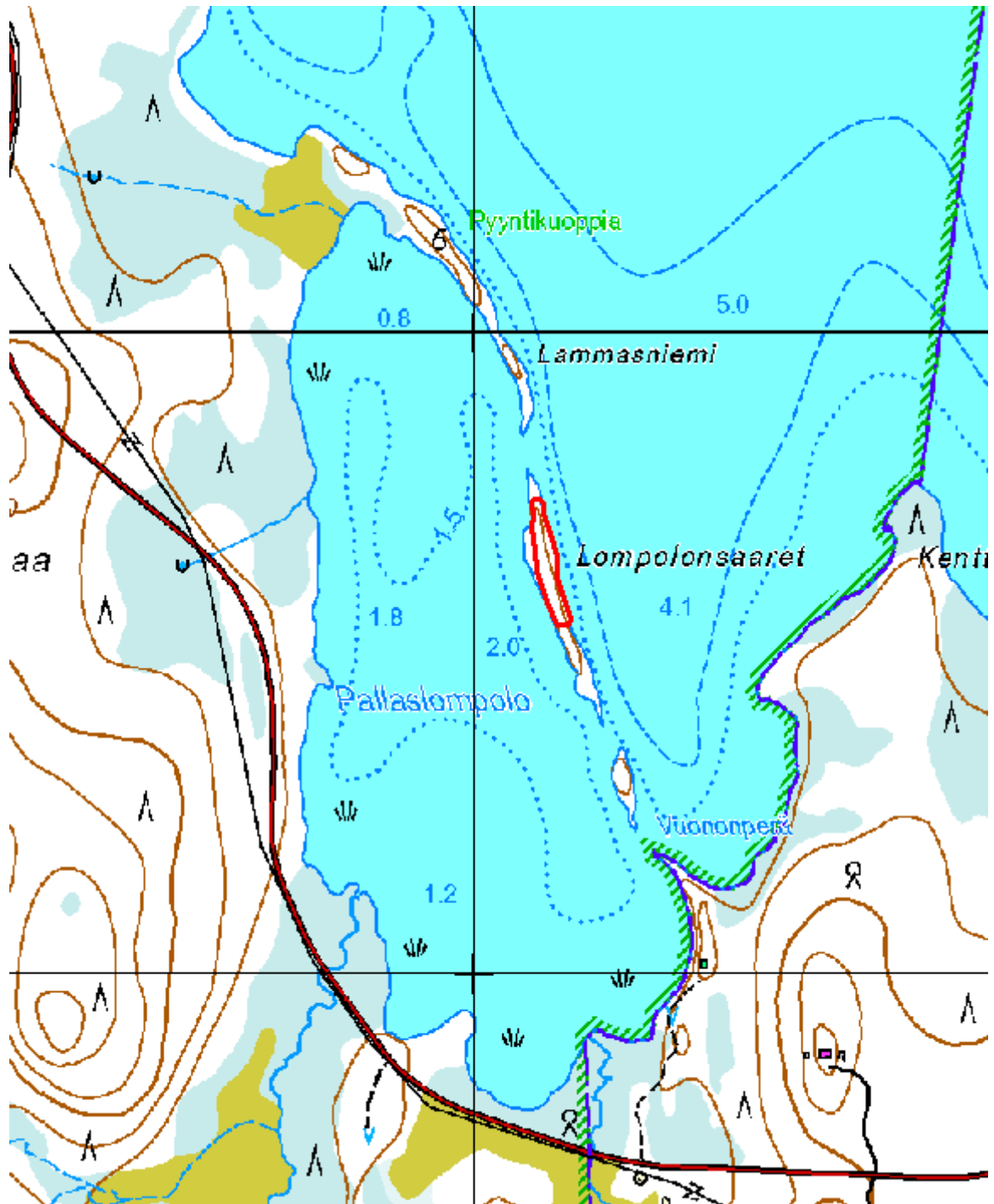
Saarella, jolla kohde sijaitsee, on ilmeisesti ollut ihmistoimintaa moniperiodisesti, mutta toiminnan ajoittaminen on haastavaa. Saaren liesilatomuksista latomus 2 vaikuttaa yleisolemukseltaan kuitenkin varsin nuorelta, ja on todennäköisesti peräisin historialliselta ajalta. Latomus 1 puolestaan ei välttämättä ole latomus lainkaan, vaan ehkä vain paikalla viime vuosisadalla tapahtuneen nuotioinnin aiheuttama ilmiö, joka on syntynyt, kun pintaturve on palanut, ja esiin on tullut kivinen mineraalimaa. Kohteen pyyntikuopat kuuluvat mahdollisesti samaan Pallasjärven ja Pallaslompolon väliseen pyyntikuoppien ketjuun kuin samalla harjajaksolla kohteiden Pallaslompolaharju N ja Pallaslompolo 1 yhteydessä sijaitsevat kuopat. Kuoppien ajoitus ei ole selvä, mutta yleisolemuksensa perusteella ne vaikuttavat todennäköisimmin esihistoriallisilta. Kohteen säilyminen nykytilassaan ei vaikuta olevan uhattuna.

**Viranomais-
rekisterinro:**

1000008914

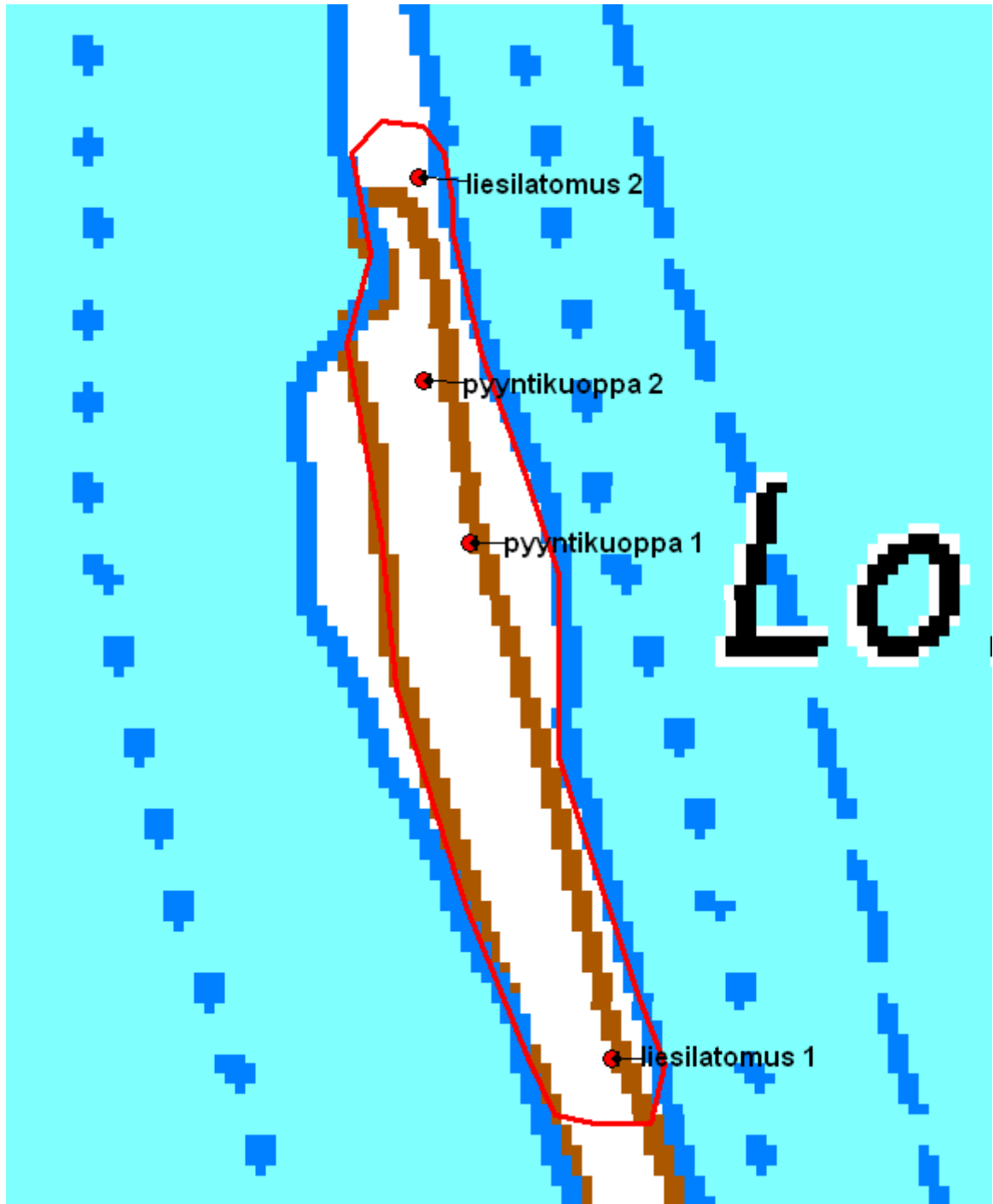
Kunto: Hyvä**Arvotus:**

Mj-luokka II

Kartta 28. Pallaslompolo 2, liesilatouksia ja pyyntikuoppia.
 ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

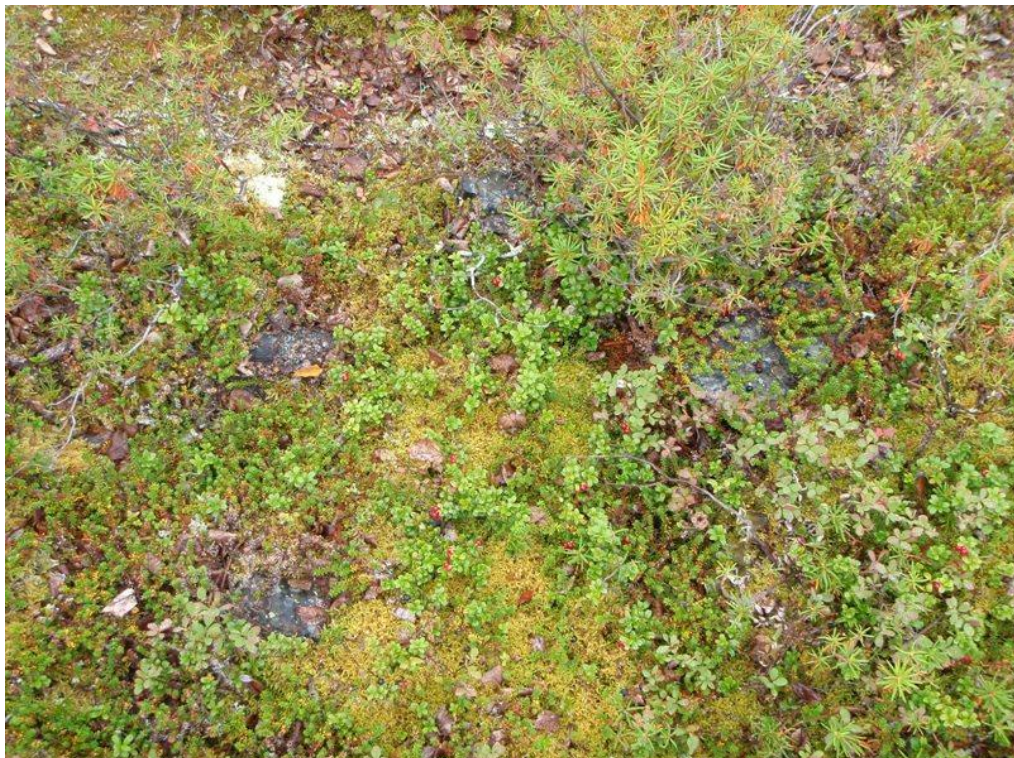

Kartta 29. Pallaslompolo 2, liesilatomuksia ja pyyntikuoppia.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 56. Pallaslompolo 2. Liesilatamus 1. Tulkinnaltaan epävarma, selvää ladottua rakennetta paikalla ei havaittu. Kuvattu kaakosta.

Kuva 57. Pallaslompolo 2. Liesilatamus 2. Kuvattu koillisesta.

Kuva 58. Pallaslompolo 2. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 59. Pallaslompolo 2. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu eteläkaakosta.

5.1.2.13 Pallaslompolo 3

Pallaslompolo 3, Asuinpaikka		MH-tunnus: 64169	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Moniperiodinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 23.8.2011
Koordinaattiselitys:	Liesilatомуksen keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7548647, Y 3382825, Z 270 m mpy	Löydöt:	KM 36863 Asuinpaikkalöytöjä
Taustatiedot			
Kohteen ovat löytäneet Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä vuonna 2007.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Pallasjärven lounaiskulmassa olevan Pallaslompolon etelärannalla olevasta veneidenlaskupaikasta lounaaseen päin, järveä kiertävän tien eteläpuolella. Veneenlaskupaikan kohdalta järveä kiertävältä tieltä erkaneet etelään päin hiekkakuopalle johtava tieura. Kohde sijaitsee kyseisen hiekkakuopan etelä- ja länsireunoilla sekä kuopan eteläpuolella olevan pohjois-eteläsuuntaisen matalan harjanteen eteläkärjessä. Alue on hiekkamoreenipohjaista, melko vähäkivistä kuivaa mäntykangasta. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat puolukka ja variksenmarja sekä sammalet ja jäkälät.			
Kohteen kuvaus			
Kohde on esihistoriallinen asuinpaikka, jolta on tavattu todennäköisesti kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuvia asuinpaikkalöytöjä sekä suorakaiteen muotoinen liesilatомуs. Aiemmat asuinpaikkaan liittyvät havainnot olivat keskittyneet hiekkakuopan eteläpuolelle, noin 10 m x 15 m laajuuselle, suon ympäröimälle matalalle harjanteelle. Kyseisen harjanteen pohjoispuolella on pieni notkelma, jonka takana harjanne levenee ja on aikoinaan jatkunut kohti järven rantaan. Notkelman pohjoispuoleinen harjanne on hiekanoton yhteydessä lähes täysin tuhoutunut.			
Aiemmat löydöt kohteesta, katkelma hiotusta kiviesineestä, kvartsiydin ja kvartsi-iskokset, olivat löytyneet hiekkakuopan eteläpuoleisen harjanteen laelta, harjanteella kulkevalta polulta, alueelta, jonka laajuus on noin 5 m x 10 m. Suorakaiteen muotoinen sammaloitunut liesilatомуs oli havaittu harjanteen eteläpäässä, kohdassa $x = 7548647$ / $y = 3382825$. Latомуs on itäkoillinen-länsilounassuuntaisen ja kooltaan noin 1,1 m x 0,8 m. Latомуksen reunaosat ovat ladotut kivistä, joiden halkaisijat vaihtelevat välillä 15 cm – 25 cm, ja joiden yläpinnat ovat koholla latомуsta ympäröivästä maanpinnasta noin viisi senttimetriä. Latомуksen keskiosassa on pienempiä kiviä sekä hiilenkappaleiden sekaista hiekkää.			
Kohteen tarkastuksen yhteydessä liesilatомуksen todettiin olevan ennallaan, mutta mitään löytöjä hiekkakuopan eteläpuolella olevan harjanteen alueelta ei tavattu; kaikki löydöt oli kerätty talteen kohteen löytymisen yhteydessä. Hiukan pohjoisempaa, hiekkakuopan reunoilta, tavattiin kuitenkin muutamia kvartsi-iskoksia. Kuopan eteläpäässä, kohdassa $x = 7548687$ / $y = 3382809$, jossa polku nousee ylös kuopan pohjalta, oli viisi kvartsi-iskosta halkaisijaltaan noin kolmimetrisellä alueella, ja lisäksi kuopan länsireunalta, kohdasta $x = 7548717$ / $y = 3382808$, löytyi kaksi kvartsi-iskosta vierekkäin sijoittuneina. Iskoksia paikalta ei kerätty talteen, mutta niiden löytymisen perusteella vaikuttaa mahdolliselta, että hiekkakuopan länsireunan ja suon laidan välisellä viidestä kymmeneen metriä leveällä vyöhykkeellä, jolle hiekanotto ei ole yltänyt, voi vielä olla paikallistettavissa muinaisasuinpaikkaan liittyviä ilmiöitä.			

Kohteen rajaus

Kohteen aiemmin tunnettu osa rajoittuu hiekkakuopan eteläpuolella olevalle suon ympäröimälle harjanteelle, jonka laajuus on pohjois-eteläsuuntaisesti noin 10 m x 15 m. Kohteesta tunnettu liesilatamus sijaitsee alueen eteläpäässä. Vastoin aiempaa oletusta myös hiekkakuopan länsipuolella on ilmeisesti säilynyt pesäkkeisesti asuinpaikan jäännöksiä pohjois- eteläsuuntaisella alueella, joka on laajuudeltaan noin 40 m x 10 m, rajoittuen eteläpäästään harjanteiden väliseen notkelmaan, itäreunaltaan hiekkakuoppaan ja länsireunaltaan suon laitaan.

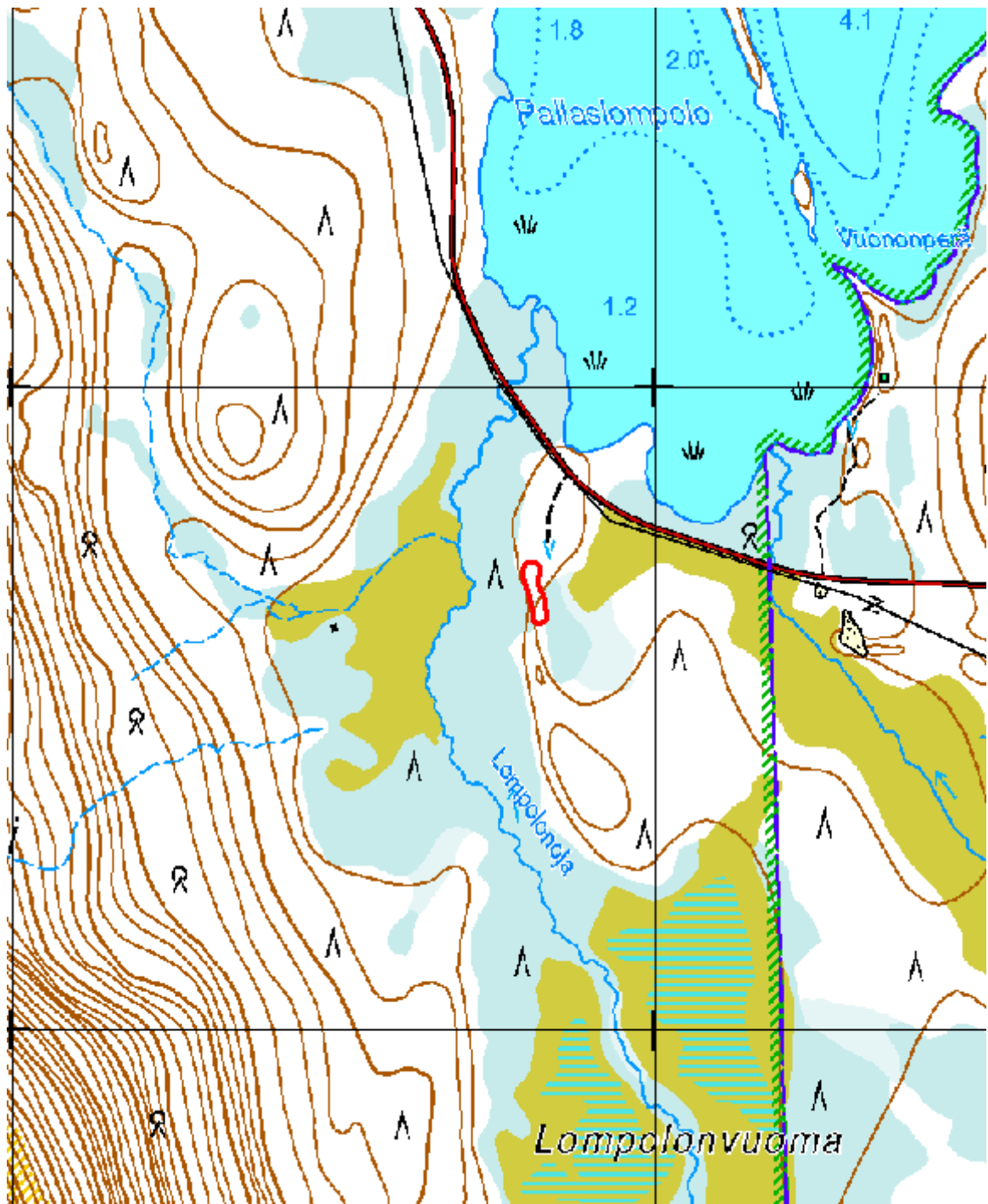
Tulkinta

Kohteen alueelta tavatut jäännökset osoittavat paikalla sijainneen esihistoriallisen asuinpaikan, jota lienee käytetty moniperiodisesti. Kvartsilöydöt sekä hiotun kiviesineen katkelma ajoittuvat todennäköisesti kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle, suorakaiteen muotoinen liesilatamus on puolestaan ilmeisesti peräisin rautakauden lopulta tai historiallisen ajan alusta. Asuinpaikan eteläisempi osa, joka sijaitsee hiekkakuopan eteläpuolella olevalla harjanteella, vaikuttaa hyvin säilyneeltä, eikä sen säilyminen nykytilassaan ole uhattuna. Hiekkakuopan reunoilla tavatut asuinpaikan jäännökset lienevät sitä vastoin vain rippeitä hiekanoton pääosin tuhoamasta asuinpaikka-alueesta. Hiekkakuopan länsireunan ja suon välisellä alueella voi kuitenkin yhä olla jäljellä merkittäviäkin asuinpaikan jäännöksiä.

Viranomais- 1000008923
rekisterinro:

Kunto: Kohtalainen

Arvotus: Mj-luokka II

Kartta 30. Pallaslompolo 3, moniperiodinen asuinpaikka.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 60. Pallaslompolo 3. Asuinpaikka-aluetta hiekkakuopan eteläpuolella olevalla hiekkamoreeniharjanteella. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 61. Pallaslompolo 3. Suorakaiteen muotoinen, kasvillisuuden peittämä liesilatamus asuinpaikan eteläpäässä. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 62. Pallaslompolo 3. Viiden kvartsi-iskoksen löytöpaikka hiekkakuopan eteläpäässä. Taustalla hiekkakuopan pohjaa. Kuvattu etelästä.

5.1.2.14 Pallaslompolonharju N

Pallaslompoloharju N, Asuinpaikka ja pyyntikuoppia		MH-tunnus: 61569	
Kohdetyyppi:	Muinaisjäännösryhmät; asuinpaikat, pyyntikuopat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	4	Tarkastus:	S. Viljanmaa 22.8.2011
Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa 2:n keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7550144, Y 3382950, Z 270 m mpy	Löydöt:	KM 36866 kvartsi-iskoksia
Taustatiedot			
<p>Kohteen pyyntikuopat on löytänyt Aki Arponen alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä vuonna 1989. Hannu Kotivuori on tarkastanut kohteen vuonna 2002 ja viimeisimmän tarkastuksen ovat suorittaneet Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist ja Heidi Nordqvist vuonna 2007. Kohteen viimeisimmän tarkastuksen yhteydessä alueelta on tavattu myös kvartsi-iskoksia.</p>			
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Pallasjärven eteläpään länsirannalla, Pallasjärven ja Pallaslompolon välisen harjujakson pohjoisosassa, harjulla, joka muodostaa järveen työntyvän kapean niemen. Varsinaisesta mantereesta harjun pohjoispään erottaa avoin jänkä. Maaperä harjulla on melko kivistä hiekkamoreenia. Alueen puusto koostuu lähinnä koivujen ja mäntyjen muodostamasta sekametsästä, lisäksi harjulla on muutamia kuusia. Aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, suopursu, juolukka ja seinäsammal.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde koostuu kvartsi-iskosten löytöpaikasta, joka ilmeisesti on kivistä tai varhaismetallikautinen asuinpaikka, sekä kolmesta pyyntikuopasta. Kuopat sijaitsevat harjanteen laella vajaan kolmensadan metrin matkalla, ja kvartsi-iskokset on tavattu harjanteella kulkevan polun puhki kuluttamasta maanpinnasta. Kohde tarkastettiin vuoden 2011 inventoinnin yhteydessä, ja samalla tarkennettiin sekä pyyntikuoppien että kvartsilöytöpaikan sijaintitietoja ja sanallista kuvausta.</p>			
Kohteen Pallaslompoloharju N asuinpaikan ja pyyntikuoppien tarkempi kuvaus ja sijaintitiedot			
<p>Asuinpaikka → $x = 7550135 / y = 3382943$ Kohta, josta vuonna 2007 oli löydetty viisi kvartsi-iskosta, paikallistettiin kohteesta otetun valokuvan perusteella pitkällisen etsimisen jälkeen. Kohteen löytämistä vaikeutti huomattavasti, että kuva on ilmoitettu vuoden 2007 inventoinnin raportissa kuvatuksi kohti pohjoista, vaikka todellisuudessa kuvaus-suunta on ollut kohti itäkaakkoa. Melko loivasti kohti etelää ja Pallaslompolon rantaa viettävällä kohtalaisen hiekkaisella rinteellä, harjun laen länsipuolella, halkaisijaltaan noin kymmenmetrisessä maapaljastumassa, josta on aiemmin kerätty talteen viisi kvartsi-iskosta, ei tarkastuksen yhteydessä havaittu mitään löytöjä eikä esihistorialliseen aktiviteettiin liittyviä ilmiöitä. Paikalta noin viisitoista metriä itään, harjanteen päällä kulkevalta polulta, kohdasta $x = 7550131 / y = 3382953$, löydettiin kuitenkin yksittäinen pieni kvartsi-iskos, joka jätettiin paikoilleen. Iskoksen löytöpaikka valokuvattiin.</p>			
<p>Pyyntikuoppa 1 → $x = 7550064 / y = 3383008$ Soikeahko, luode-kaakko-suuntainen, koko noin 3,0 m x 2,0 m. Syvyys noin 0,4 m. Kuoppaa kiertää loivapiirteinen valli, jonka leveys on noin 1,5 m ja korkeus noin 0,2 m.</p>			

Kuoppa on kaivettu kiviseen moreenimaahan.

Pyyntikuoppa 2 → $x = 7550144 / y = 3382950$

Pyöreä, pohjaltaan luode-kaakko-suuntaisesti soikea, halkaisija noin 3,0 m, syvyys noin 0,7 m.

Kuoppaa kiertää loivapiirteinen valli, jonka leveys on noin 2,0 m ja korkeus noin 0,2 m.

Kuoppa sijaitsee vain noin viisitoista metriä kvartsilöytöpaikasta pohjoiskoilliseen päin.

Pyyntikuoppa 3 → $x = 7550250 / y = 3382844$

Pyöreä, pohjaltaan koillis-lounais-suuntaisesti soikea, halkaisija noin 3,0 m, syvyys noin 0,7 m.

Kuoppaa kiertää loivapiirteinen valli, jonka leveys on noin 2,0 m ja korkeus noin 0,4 m.

Kuopan pohjalle kaivetusta lapionpistosta todettiin pintaturpeen alta selvä huuhtoutumiskerros.

Kohteen rajaus

Muinaisjäännösalueen on aiemmin määritetty kattavan koko niemen alueen. Niemen kärkiosassa ei kuitenkaan ole havaittu mitään muinaisjäännösten olemassaoloon viittaavaa, joten perustellumpi rajaus olisi määrittää muinaisjäännösalueeksi ainoastaan se osa niemestä, joka rajautuu eteläisimmän pyyntikuoppa 1:n ja pohjoisimman pyyntikuoppa 3:n väliselle alueelle.

Tulkinta

Kohteen kolme pyyntikuoppaa kuuluvat mahdollisesti samaan Pallasjärven ja Pallaslompolon väliseen pyyntikuoppien ketjuun kuin samalla harjujaksolla, kahdessa saassa kohteen eteläpuolella, kohteiden Pallaslompolo 1 ja Pallaslompolo 2 yhteydessä sijaitsevat kuopat. Kuoppa 3:sta tavattu selvä huuhtoutumiskerros osoittaa kyseisen kuopan olevan todennäköisesti esihistoriallinen, ja on mahdollista, että myös muut kohteen kuopat ovat ajoitukseltaan samanikäisiä. Kohteesta tavatut kvartsilöydöt liittyvät todennäköisimmin kivilautiseen tai varhaismetallikautiseen asuinpaikkaan. Löytöjen vähäisyyden vuoksi vaikuttaa kuitenkin varsin todennäköiseltä, että paikalla ei ole asuttu kovinkaan pysyvästi, vaan kyseiset iskokset voivat olla jälkiä kenties vain kertaluonteisesta leiriytymisestä. Eroosio kuluttaa asuinpaikka-alueita jonkin verran, mutta mitään merkittäviä ihmistoiminnasta aiheutuvia uhkia ei kohteen säilymistä kohtaan vaikuta tällä hetkellä kohdistuvan.

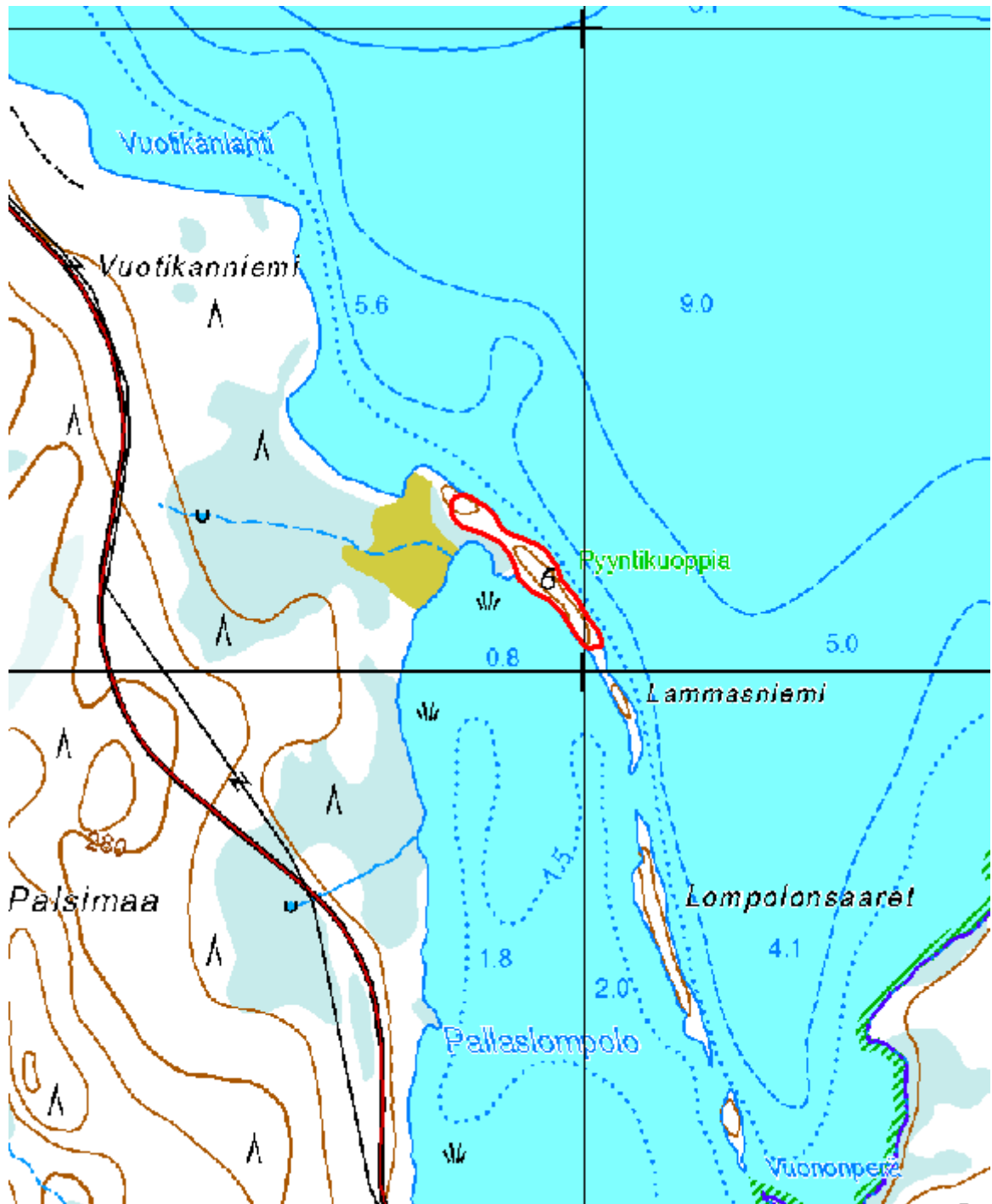
**Viranomais-
rekisterinro:**

261010078

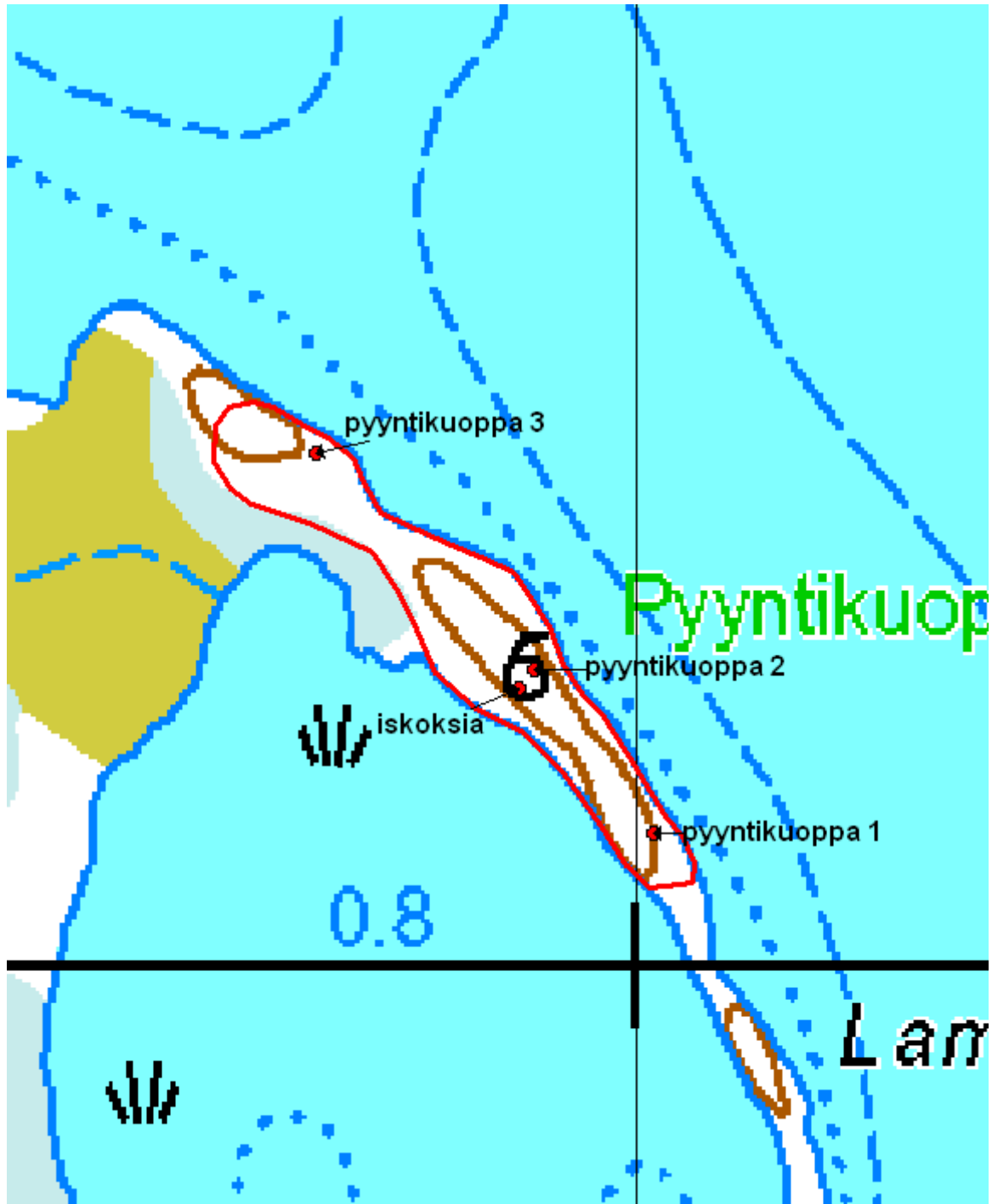
Kunto: Hyvä

Arvotus:

Mj-luokka II

Kartta 31. Pallaslompolaharju N, asuinpaikka ja pyyntikuoppia.
 ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kartta 32. Pallaslompoloharju N, asuinpaikka ja pyyntikuoppia.
 ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 63. Pallaslompoharju N. Asuinpaikka. Kvartsi-iskoksen löytöpaikka kuvassa etualalla oikealla, taaempaa vasemmalla näkyvästä maapaljastumasta ovat peräisin aiemmat löydöt. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 64. Pallaslompoharju N. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu kaakosta.

Kuva 65. Pallaslompoharju N. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu pohjoisesta.

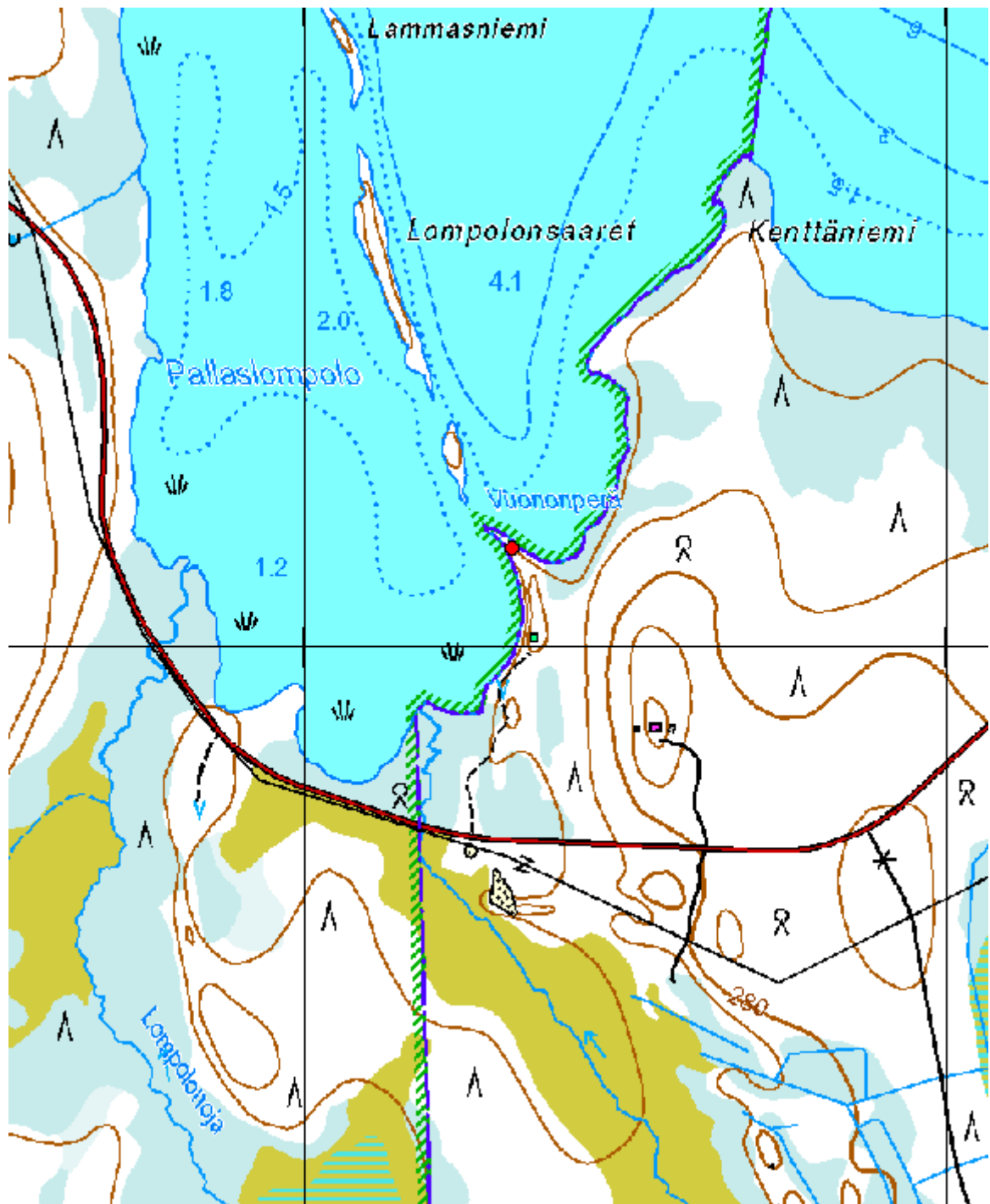
Kuva 66. Pallaslompoharju N. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu etelästä.

5.1.2.15 Pallaslompolonharju S

Pallaslompoloharju S, Asuinpaikka		MH-tunnus: 77288	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikka	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Kivikautinen / varhaismetallikautinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Kittilä
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 21.8.2011
Koordinaattiselitys:	Kohteesta havaittujen kvartsi-iskosten kohdalta	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7549155, Y 3383322, Z 268 m mpy	Löydöt:	KM 25470 kvartsi-iskoksia KM 28557:1-3 kvartsikaavin, kvartsiesine ja kvartsi-iskos
Taustatiedot			
<p>Kohde on löytynyt Aki Arposen suorittamassa inventoinnissa vuonna 1989. Sittemmin kohteen ovat tarkastaneet Petro Pesonen ja Pirjo Hamari vuonna 1995, Hannu Kotivuori vuonna 2002 sekä Oula Seitsonen, Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist vuonna 2007.</p>			
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Pallasjärven eteläpäässä, Pallasjärven ja Pallaslompolon erottavan harjujakson eteläosassa, järveen kaakosta työntyvän noin 200 metrin mittaisen ja korkeimmillaan noin kymmenen metrin korkuisen niemen matalan kärjen läheisyydessä, kohdassa, jossa harju alkaa kohota jyrkästi kohti kaakkoa. Maaperä paikalla on melko kivistä moreenia. Puustona paikalla kasvaa harvakseltaan mäntyjä, kuusia ja koivuja, aluskasvillisuutta hallitseva variksenmarja, puolukka, seinäsammal sekä poronjäkävät, torvijäkävät ja tinajäkävät. Kohteen halki kulkee pienehkö polku, joka johtaa Pallasjärven eteläpuolitse kulkevalta tieltä niemen kärkeen.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde on pienialainen esihistoriallinen asuinpaikka. Pallasjärveen työntyvän niemen kärkeen johtavalta polulta, kaakkoa kohti kohoavan harjunrinteen juurelta, on aiemmin löydetty kvartsiesineitä ja -iskoksia. Löytöjä paikalta on kerätty talteen kahdella eri tarkastuskerralla. Kohteen edellisen tarkastuksen yhteydessä ei ollut tavattu mitään löytöjä.</p> <p>Kohdetta tarkastettaessa todettiin harjun juurella, niemen keskellä, olevan halkaisijaltaan noin viisimetrisen melko tasaisen alueen, ja paikalla havaittiin kolme pienehköä kvartsi-iskosta lähellä toisiaan, noin yhden neliömetrin laajuisella alueella. Kyseessä lienee sama kohta, josta myös kohteen aiemmat löydöt ovat peräisin. Iskoksia ei kerätty talteen. Polun rikkomaa maanpintaa havainnoitiin harjun päältä niemen kärkeen saakka, mutta edellä mainittujen kolmen iskoksen lisäksi mitään muita esihistorialliseen aktiviteettiin viittaavia merkkejä ei alueelta havaittu.</p>			
Kohteen rajaus			
<p>Havaittujen löytöjen ja alueen maastomuotojen perusteella ainakin kohteen keskeisimmät osat rajautuvat todennäköisesti halkaisijaltaan noin viisimetriselle, melko tasaiselle alueelle moreeniharjun juurelle.</p>			
Tulkinta			
<p>Pallasjärveen työntyvällä niemellä vaikuttaa sijainneen pienialainen, ilmeisesti varsin vähälöytöinen ja todennäköisesti vain kertaluonteiseen tai epäsäännölliseen leiriytymiseen käytetty esihistoriallinen asuin-</p>			

paikka. Kohteen säilyminen nykytilassaan ei vaikuta olevan uhattuna.

Viranomais- rekisterinro:	1000008918	Kunto:	Hyvä
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 33. Pallaslompoloharju S, esihistoriallinen asuinpaikka.
 ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 67. Pallaslompolaharju S. Kvartsi-iskosten löytöpaikka. Taustalla vasemmalla Pallaslompola ja oikealla Pallasjärveä. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 68. Pallaslompolaharju S. Kvartsi-iskosten löytöpaikka harjun juurella. Taustalla oikealla Pallaslompola. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

5.1.2.16 Pallasjärvi SW

Pallasjärvi SW, Muinaisjäännösryhmä		MH-tunnus: 61571	
Kohdetyyppi:	Muinaisjäännösryhmät; asuinpaikat, liesilatatomukset, rajamerkit	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Moniperiodinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	3	Tarkastus:	S. Viljanmaa 22.8.2011
Koordinaattiselitys:	Liesilatatomus 1:n keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7550532, Y 3382587, Z 268 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
<p>Kohteen on löytänyt Aki Arponen vuonna 1989 alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä. Sittemmin kohteen ovat tarkastaneet vuonna 1994 Pirjo Hamari ja Petro Pesonen, vuonna 2002 Hannu Kotivuori ja vuonna 2007 Ulrika Köngäs, Oula Seitsonen, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist. Vuoden 2007 inventoinnissa kohdetta ei kuitenkaan onnistuttu varmastikaan paikallistamaan.</p>			
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Pallasjärven lounaisrannalla, alle kymmenen metrin etäisyydellä rannasta, pääosin järven rantatörmän päällä. Rantatörmä on noin kuuden metrin levyinen, ja se kohoaa noin puolentoista metrin korkeudelle järven pinnasta, noin metrin verran törmän takana tasaisena jatkuvaa maastoa. Alueella kasvaa havupuuvaltaista sekametsää, ja maaperä on hiekkamoreenia. Aluskasvillisuutta hallitsevat mustikka, puolukka, variksenmarja sekä sammalet. Järven rantaa seurailee kapea polku.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde on muinaisjäännösryhmä, joka koostuu ajoitukseltaan epäselvän, todennäköisimmin rautakaudelle tai historialliseen aikaan ajoittuvan asuinpaikan jäännöksistä sekä kivistä ladotusta historiallisen ajan rajamerkeistä. Kohteesta on aiemmin paikallistettu suorakaiteen muotoinen liesilatatomus, halkaisijaltaan noin metrin laajuinen maaton kuoppa sekä rantatörmän murroksesta palanutta maata ja nokea. Historiallisen ajan rajamerkki sijaitsee asuinpaikan eteläpuolella. Kohdetta tarkastettaessa vuoden 2011 inventoinnin yhteydessä paikallistettiin kohteesta aiemmin tunnettujen rakenteiden lisäksi toinen liesilatatomus, joka sijaitsee aiemmin tunnetun latomuksen ja historiallisen ajan rajamerkin välisellä alueella.</p>			
Kohteesta Pallasjärvi SW tavattujen rakenteiden tarkempi kuvaus ja sijaintitiedot			
Suorakaiteen muotoinen liesilatatomus 1 → $x = 7550532 / y = 3382587$			
<p>Latomus on länsiluode-itäkaakko-suuntainen, kauttaaltaan kivetty, kooltaan noin 90 cm x 70 cm. Kivien läpimitat vaihtelevat välillä 10 cm – 20 cm, ja niiden yläpinnat ovat koholla latomusta ympäröivästä maanpinnasta noin viisi senttimetriä. Latomus on noin viiden metrin etäisyydellä rannasta, rannan suuntaa seuraavan polun itäpuolella, ja se on puolukanvarpujen, seinäsammalten ja kangaskarhunsammalten peitossa; muutamien kivien yläpintaa näkyy hiukan sammalten välistä. Latomuksen lounaispuolella, noin kahden metrin etäisyydellä latomuksesta, on halkaisijaltaan noin metrin laajuinen pyöreä kuopanne, jonka syvyys on noin 0,3 m. Aiemman kuvauksen mukaan latomuksen ja kuopan vieressä pitäisi sijaita myös rajaa osoittavia viisarikiviä, mutta mitään sellaiseksi tulkittavaa ei paikalla havaittu.</p>			
Suorakaiteen muotoinen liesilatatomus 2 → $x = 7550485 / y = 3382577$			
<p>Latomus on länsiluode-itäkaakko-suuntainen, vain reunaosiltaan kivetty, kooltaan noin 90 cm x 65 cm.</p>			

Kivien läpimitat vaihtelevat välillä 10 cm – 15 cm, ja niiden yläpinnat ovat koholla latomusta ympäröivästä maanpinnasta noin kolme senttimetriä. Latomus sijaitsee tasaisella kohdalla noin viiden metrin etäisyydellä rannasta, rannan suuntaa seuraavalla polulla. Polku on jonkin verran kuluttanut aluskasvillisuutta paikalla, mutta mineraalimaa ei ole tullut esille, eikä polun nykyisen kaltainen käyttö vaikuta uhkaavan latomuksen säilymistä. Latomuksen kiveämättömään keskiosaan kaivettiin lapionpisto, josta tavattiin ohuehkon pintaturpeen alta huuhtoutumiskerros ja huuhtoutumiskerroksen seasta muutamia palaneiden kivien kappaleita.

Kivistä ladottu rajamerkki → $x = 7550460 / y = 3382566$

Rajamerkki on nelikulmainen, luode-kaakkosuuntainen, kooltaan noin 120 cm x 120 cm, korkeudeltaan noin puolimetrinen. Rajamerkki sijaitsee noin kuuden metrin etäisyydellä rannasta, rannan suuntaa seuraavan polun ja rannan välillä, ja se on ladottu halkaisijaltaan noin 40 cm kokoisista kivistä, joista ainakin useimmat ovat muodoltaan pitkänomaisia. Kiviä vaikuttaa olevan pääosin kaksi kivikertaa. Keskelle rajamerkkiä on asetettu pystykivi, joka kohoo noin 20 cm rajamerkin muuten jokseenkin tasaista yläpintaa korkeammalle. Rajamerkki on juolukan- ja puolukanvarpujen sekä sammalten peittämä, ja vain muutamia kiviä näkyy osittain sammalten väleistä.

Kohteen rajaus

Kohteen voidaan katsoa muodostuvan kolmesta erillisestä pesäkkeestä. Molempien liesilatomusten luona voidaan keskeisimmän aktiviteetin olettaa melko todennäköisesti rajoittuneen halkaisijaltaan noin kymmenmetriselle alueelle. On kuitenkin jossain määrin mahdollista, että myös latomusten väliseltä alueelta tavattaisiin merkkejä esihistoriallisesta tai historiallisesta aktiviteetista, mikäli alueella suoritettaisiin täydentäviä kenttätutkimuksia, lähinnä laajempaa koekuopitusta. Rajamerkki, kohteen eteläisin pesäke, rajoittuu kokonaisuudessaan halkaisijaltaan kaksimetriselle alueelle.

Tulkinta

Kohteesta dokumentoidut pesäkkeet ajoittuvat vähintään kahdelle eri aikakaudelle. Kohteen lounaisin pesäke, kivistä ladottu nelikulmainen rajamerkki, on todennäköisesti kohteen nuorin osa, ajoittuen selvästi historialliselle ajalle. Liesilatomusten ajoitusta on vaikeampi tarkasti määrittää, ne voivat olla mahdollisesti peräisin jo rautakaudelta, mutta on myös mahdollista, että nekin olisivat historialliseen aikaan ajoittuvia jäännöksiä. Latomukset voivat olla myös keskenään eri-ikäisiä, mihin jossain määrin viittaa niiden toisistaan poikkeava rakenne, onhan latomus 1 kauttaaltaan kivetty, mutta latomus 2 ainoastaan reunaosiltaan. Latomusten välillä oleva alue voi siis hyvinkin olla täysin löydötöntä, jolloin latomuksien lähialueet muodostaisivat kaksi erillistä, toisistaan täysin riippumatonta asuinpaikka-alueita. Kohteen tarkemman luonteen ja ajoituksen selvittäminen edellyttäisi lisätutkimuksia. Kohteeseen ei kuitenkaan vaikuta tällä hetkellä kohdistuvan minkäänlaista tuhoutumisuhkaa, ja sen nykytilassaan säilymisen turvaamiseksi ei ole tarvetta ryhtyä mihinkään erityisempiin toimenpiteisiin.

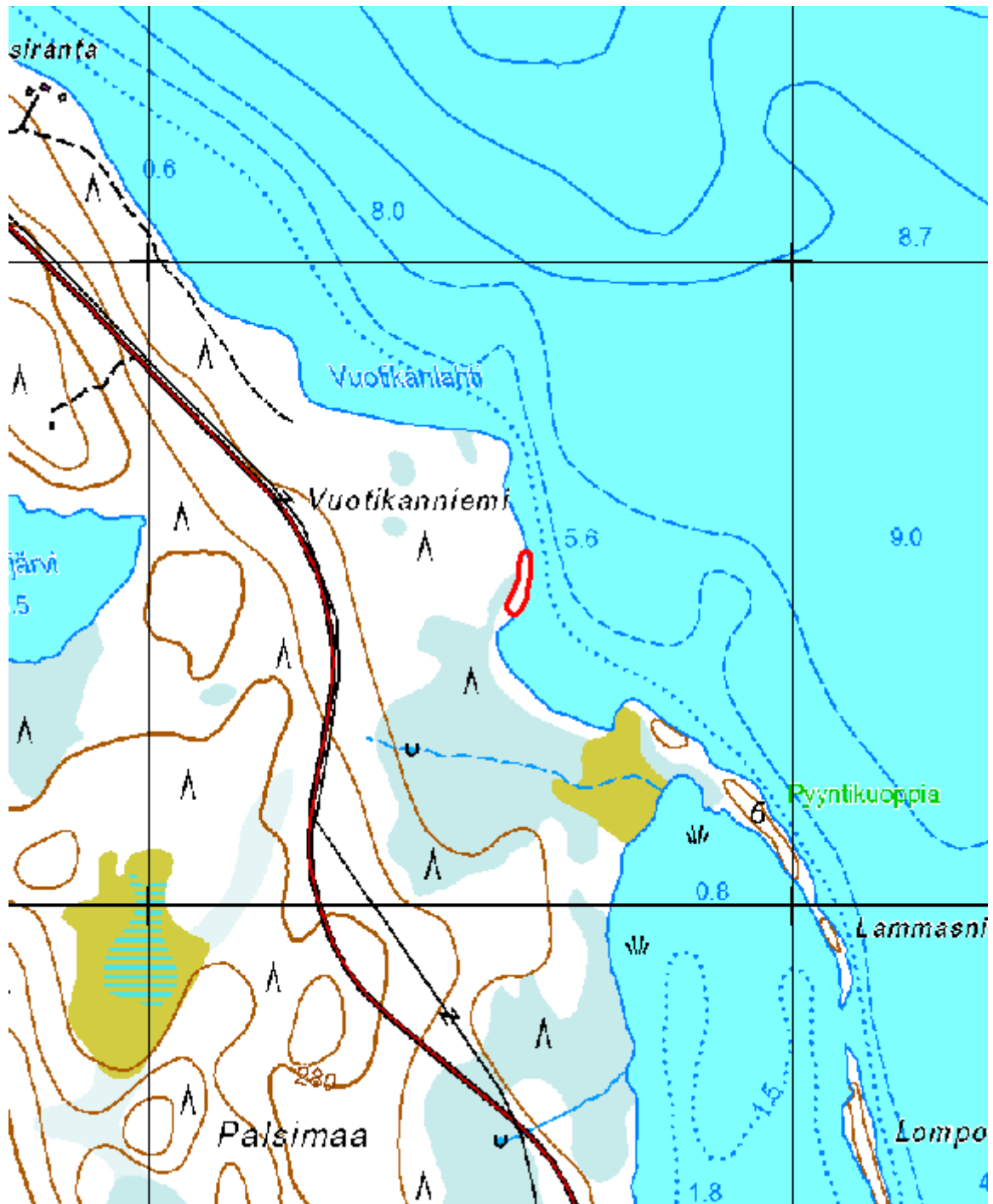
**Viranomais-
rekisterinro:**

261010081

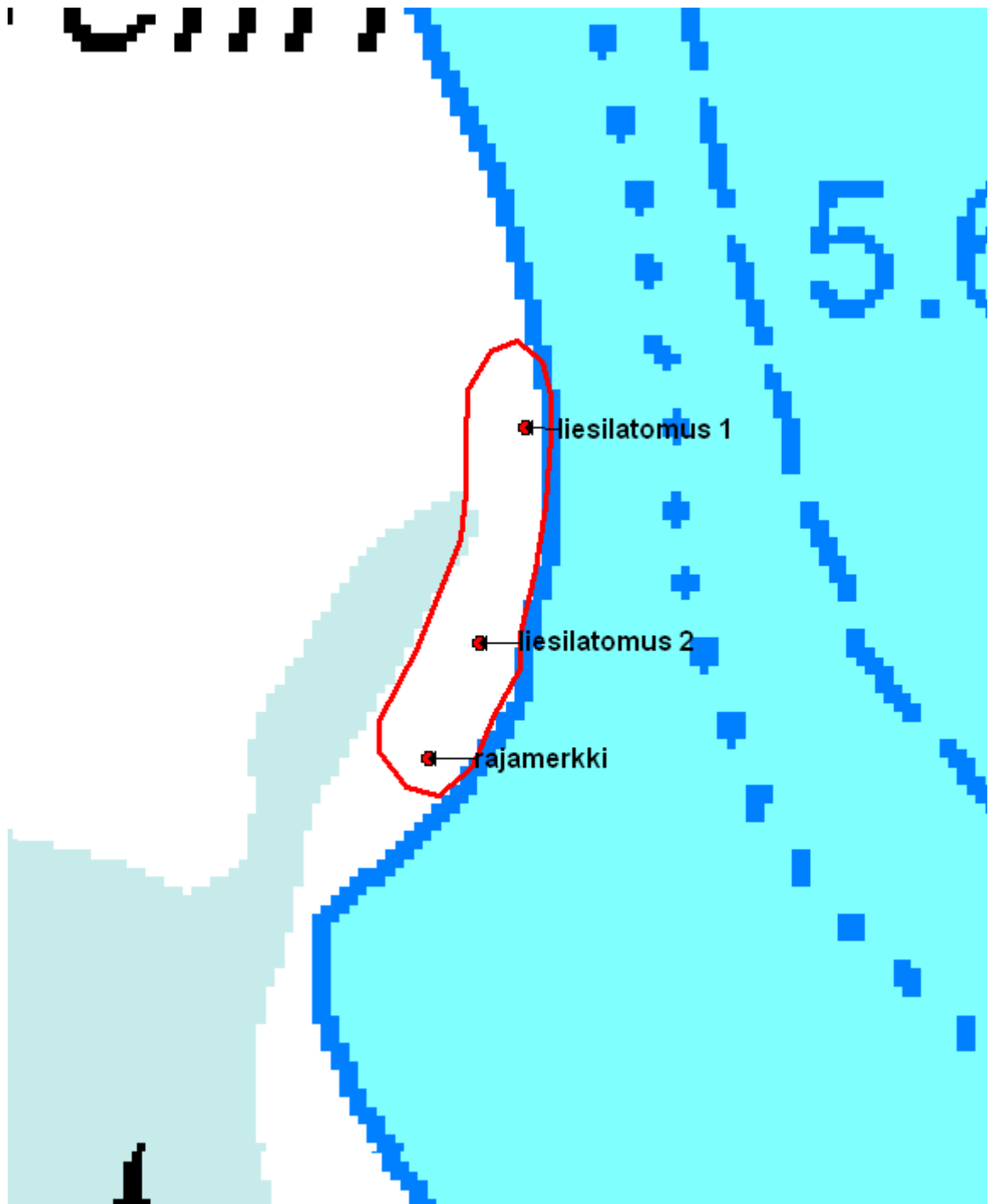
Kunto: Hyvä

Arvotus:

Mj-luokka II

Kartta 34. Pallasjärvi SW, liesilatouksia ja rajamerkki.
 ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kartta 35. Pallasjärvi SW, liesilatomuksia ja rajamerkki.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 69. Pallasjärvi SW. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus 1. Kauttaaltaan kivetty. Taustalla Pallasjärvi. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 70. Pallasjärvi SW. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus 1. Kauttaaltaan kivetty. Kuvattu suoraan päältä, länsiluoteesta.

Kuva 71. Pallasjärvi SW. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus 2. Vain reunoiltaan kivetty. Kuvattu suoraan päältä, länsiluoteesta.

Kuva 72. Pallasjärvi SW. Rajamerkki. Kuvattu etelästä.

5.1.2.17 Nammalakuru

Nammalakuru, Asuinpaikka		MH-tunnus: 141570	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Historiallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 17.6.2011
Koordinaattiselitys:	Pohjoisemman asuinpaikka-pesäkkeen keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7563419, Y 3377743, Z 500 m mpy	Löydöt:	KM 38942 Palanutta luuta

Taustatiedot

Paikallisen informantin mukaan Nammalakurun vanha saamelainen asuinpaikka on sijainnut nykyisen retkeilymajan [ilmeisesti autiotuvan] tienoilla, ja paikka on kuulunut Maggan suvulle. Paikalla kerrotaan säilyneen pitkään muun muassa vanha lypsykaarre jonkin matkaa majasta länteen. Kohteen koillispuolella, Saivokeron etelärinteellä, on yhä havaittavissa vanhan poroaidan jäännöksiä, jotka on erikseen dokumentoitu kohteena Saivokero. Autiotuvan ympäristön ovat aiemmin tarkastaneet Oula Seitsonen, Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist vuonna 2007 alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä, mutta Nammalakurun asuinpaikkaa ei tuolloin onnistuttu tarkemmin paikallistamaan.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Saivokeron lounais- ja Keräskeron kaakkoispuolella. Nammalakuru on avoimien tunturilakien ympäröimä suojaisa laakso, jonka halki virtaa pieni puro. Maaperä alueella on hiekkamoreenia, ja kurun maastonmuotoja elävöittävät useat loivapiirteiset harjanteet. Autiotuvan ympäristö on laajalti kulunutta, ja alueella on useita moderneja nuotiopaikkoja sekä teltanpaikkoja. Kurun alarinteillä kasvaa tunturikoivuja ja muutamia mäntyjä. Aluskasvillisuutta lähellä kurun pohjaa hallitsevat mustikka, puolukka, juolukka, variksenmarja, ruohokanukka, metsätähdet sekä seinäsammal ja kangaskarhunsammal. Kuivimmilla paikoilla kasvaa jäkäliä ja kuluneimpien kohtien lähellä yksittäisiä heinäkasveja. Alueella on myös harvakseltaan katajapensaita.

Kohteen kuvaus

Kohde on historialliselle ajalle ajoittuva saamelainen asuinpaikka. Kohdetta tarkastettaessa autiotuvan lähiympäristöä havainnoitiin melko tarkoin useiden satojen metrien säteellä, ja kohdille, jotka vaikuttivat mahdollisilta kotasijojen paikoilta, kaivettiin lapiolla lukuisia koekuoppia. Kurussa virtaavan puron pohjoispuolella, missä myös autiotupa sekä Nammalakurun kotakahvila sijaitsevat, ei havaittu mitään merkkejä asuinpaikasta. Puron eteläpuolella sijaitsevilta hiekkaharjanteilta kuitenkin todettiin kahdessa erillisessä pesäkkeessä muinaismuistolain piiriin lukeutuvia asuinpaikaksi tulkittavia jäännöksiä.

Purosta noin kolmekymmentä metriä etelään sijaitsevan modernin nuotiopaikan kaakkoispuolella, aivan puurajalla olevan loivapiirteisen hiekkaharjanteen laella, noin kahdeksan metrin etäisyydellä modernista nuotiopaikasta, kohdassa $x = 7563419$ / $y = 3377743$, havaittiin noin neliömetrin laajuusella alueella keskittymä palanutta ja palamatonta luuta. Luukesittymän lähiympäristöä tarkemmin havainnoitaessa todettiin, että samaisen harjanteen koko eteläpäässä, melko tasaisella, noin 20 m x 20 m laajuusella alueella, on maanpinnalla kuluneen pintaturpeen seassa harvakseltaan luunkappaleita ja yksittäisiä palaneita kiviä. Tasanteen laidalta on etäisyyttä puron varrelle noin 20 metriä, ja korkeuseroa puron tasalle noin kaksi metriä. Luunkappaleiden lisäksi muita merkkejä asuinpaikasta ei harjanteelta tavattu.

Modernin nuotiopaikan luuta noin sata metriä lounaaseen, puron varrelta noin 40 metriä etelään päin,

tunturikoivikossa sijaitsevan pienen harjanteen laelta tavattiin myös selvästi asuinpaikan olemassaoloon viittaavia merkkejä. Harjanteen laki on tasainen, halkaisijaltaan noin kymmenen metrin laajuinen. Korkeuseroa puroille on harjanteelta noin viisi metriä. Harjanteen laen kaakkoisosaan, noin puolentoista metrin etäisyydelle tasanteen reunalta, kohdalle $x = 7563347$ / $y = 3377691$ kaivetusta lapionpistosta todettiin noin viiden senttimetrin paksuisen pintaturpeen alta noin yhden senttimetrin paksuinen hiilikerros ja hiilikerroksen alaosasta palanutta luuta. Lapionpisto laajennettiin noin 0,5 m x 0,5 m laajuiseksi koekuopaksi ja kuopasta löydettyt luut kerättiin talteen. Palaneita kiviä tai muita löytöjä palaneiden luiden lisäksi ei koekuopasta löytynyt.

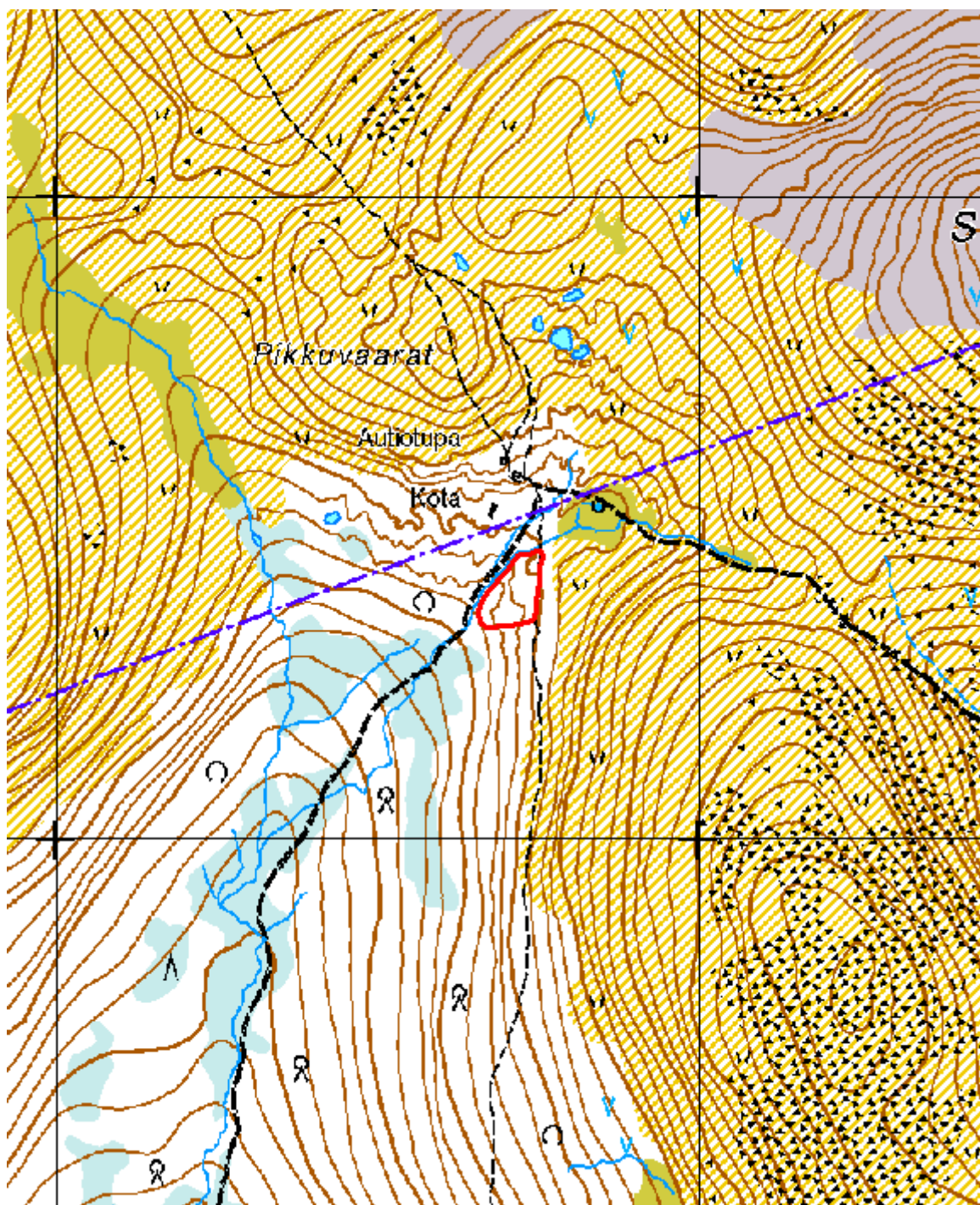
Kohteen rajaus

Nammalakurussa sijaitsevan historiallisen ajan asuinpaikan jäännökset sijaitsevat havaittujen ilmiöiden ja löytöjen sekä alueen maastonmuotojen perusteella kurussa virtaavan puron eteläpuolella olevilla moreeni- ja hiekkaharjanteilla, Pallastunturin suunnalta tulevan merkityn retkeilyreitit ja puron välillä. Inventoinnin yhteydessä paikallistetut kaksi luukeskittymää ilmaisevat ilmeisesti asuinpaikalla olleiden kotamaisten rakennuksien paikkoja, vaikka kivettyjä liesilatemuksia ei inventoinnissa onnistuttukaan löytämään. Paikallistetut asuinpaikkapesäkkeet rajautuvat harjanteiden tasaisille lakialueille, pohjoisempi pesäke halkaisijaltaan noin kahdenkymmenen metrin laajuiselle alueelle ja eteläisempi pesäke halkaisijaltaan noin kymmenen metrin laajuiselle alueelle. Mikäli paikallistettujen pesäkkeiden välialuetta tai aluetta eteläisemmän pesäkkeen luota alavirran suuntaan koekuopitettaisiin laajemmin, olisi mahdollista, että alueelta löytyisi vielä lisääkin asuinpaikkaan liittyviä jäännöksiä.

Tulkinta

Nammalakurussa virtaavan puron eteläpuoleisilla moreeni- ja hiekkaharjanteilla sijaitsee luonteeltaan pesäkkeinen ja todennäköisimmin historialliselle ajalle ajoittuva asuinpaikka. Maasto asuinpaikalla on paikoin hyvinkin kulunutta, ja on mahdollista, että vanhoja kotapaikkoja on hyödynnetty retkeilijöiden toimesta teltanpaikkoina, minkä myötä merkit saamelaiskodista ovat kadonneet tai ainakin heikentyneet. Alueella todennäköisesti sijainneiden liesilatemuksien kivet ovat voineet päätyä uusiokäyttöön retkeilijöiden nuotiopaikoille. Kohteen kahdesta asuinpaikkapesäkkeestä pohjoisempaan, joka sijaitsee aivan modernin nuotiopaikan lähiympäristössä, kohdistuu alueella tapahtuvan nuotioinnin ja toistuvien leiriytymisten aiheuttamasta maaston kulumisesta johtuva vähittäisen tuhoutumisen uhka. Leiriytymisten rajoittaminen alueella ei ole realistista, ja olisikin suotavaa, että kyseisen pesäkkeen keskeisimmät osat pyrittäisiin tutkimaan kaivauksilla ennen pesäkkeen kulttuurikerroksen väistämätöntä tuhoutumista. Eteläisempi asuinpaikkapesäke on hieman syrjässä keskeisimmin kulutukselle alttiina olevalta alueelta, minkä ansiosta eteläisemmän pesäkkeen säilyminen nykytilassaan ei toistaiseksi vaikuta uhatulta.

Viranomais- rekisterinro:	1000008919	Kunto:	Keskinkertainen
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 36. Nammalakuru, historiallisen ajan asuinpaikka.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 73. Nammalakuru. Asuinpaikan pohjoisempi löytöpesäke lähiympäristöineen. Löytöpesäke on kuvan keskellä retkeilyreitit takana näkyvän männyn läheisyydessä. Taustalla autiotupa. Kuvattu kaakosta.

Kuva 74. Nammalakuru. Asuinpaikan pohjoisempi löytöpesäke lapion kohdalla. Taustalla autiotupa. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 75. Nammalakuru. Palanutta ja palamatonta luuta maanpinnallaasuinpaikan pohjoisemmassa löytöpesäkkeessä. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 76. Nammalakuru. Asuinpaikan eteläisempi löytöpesäke. Koekuoppa kuvan keskellä lapion kohdalla. Kuvattu etelästä.

Kuva 77. Nammalakuru. Asuinpaikan eteläisempi löytöpesäke. Koekuoppa kuvan keskellä lapion kohdalla. Kuvattu idästä.

5.1.3 Tervahaudat

5.1.3.1 Kesänkijärven pohjoisranta

Kesänkijärven pohjoisranta, Tupasijan rauniot ja tervahauta		MH-tunnus: 141572	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikat; tupasijat Työ- ja valmistuspaikat; tervahaudat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Historiallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Kolari
Lukumäärä:	3	Tarkastus:	S. Viljanmaa 24.8.2011
Koordinaattiselitys:	Tervahaudan keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7503980, Y 3383058, Z 225 m mpy	Löydöt:	-
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Kesänkijärven pohjoispuolella, järven rannan suuntaa seuraavan retkeilyreitit kestävöidyn polun ja rannan välisellä alueella. Kohde sijaitsee kohti järveä laskevalla, pääosin varsin loivalla hiekkamoreenirinteellä, havupuuvaltaisessa sekametsässä, jossa aluskasvillisuutta hallitsevat mustikka, puolukka, suopursu ja liekokasvit sekä sammalet, joista yleisimpänä esiintyy seinäsammal.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde koostuu tervahaudan ja kahden itä-länsisuuntaisen hirsirakennuksen jäännöksistä. Rakennukset ovat sijainneet noin kymmenen metrin etäisyydellä toisistaan järveä kohti laskevan rinteeseen tasanteilla, ja tervahauta sijaitsee rakennuksien jäännöksistä noin neljäkymmentä metriä luoteeseen päin. Tervahauta ja rakennus 1:n rauniot sijaitsevat noin kolmenkymmenen metrin etäisyydellä järven rannasta, rakennus 2:n rauniot puolestaan noin kymmenen metriä lähempänä rantaa.</p> <p>Rakennus 1:n rauniot sijaitsevat noin viisi metriä etelään Kesänkijärven rannan suuntaisesti kulkevan retkeilyreitit kestävöidyltä polulta, kohdassa $x = 7503960$ / $y = 3383095$. Rakennuksen koko on ollut enintään 4 m x 14 m, mutta pituuden tarkka arvioiminen on vaikeaa, koska rakennuksen länsipää on jo liki kokonaan maaton, eikä ilman laajempaa kaivamista tarkalleen selviä, millä kohdalla rakennus on päättynyt. Rakennuksen länsipää hahmottuu lähinnä tasanteena, jonka pohjoislaidalle, oletetun seinälinjan kohdalle, noin metrin välein kaivetuista lapionpistoista todettiin pintaturpeen alta poikkeuksetta lahonnutta puuta, joka voi olla peräisin seinärakenteista. Rakennuksen keskeisin osa on kuitenkin ollut sen itäpäässä sijainnut noin 4 m x 5 m laajuinen tupa; tuvan länsipuolella sijainnut osa rakennuksesta lienee ollut lämmittämätöntä tilaa. Tuvan lattia-alaa rajaavat noin puoli metriä korkeat lahonneesta puusta koostuvat vallit; selviä hirsistä seinien kohdilla ei enää ole jäljellä. Tuvan jäännösten luoteiskulmassa sijaitsee nelikulmainen kiukaan raunio, jonka koko on noin 1,5 m x 1,5 m ja korkeus noin 0,5 m. Oviaukon paikka ei tuvan jäännöksistä ole hahmotettavissa.</p> <p>Rakennus 2:n rauniot sijaitsevat rakennus 1:n itäpään tuvan jäännöksistä noin kymmenen metriä lounaaseen päin, kohdassa $x = 7503951$ / $y = 3383085$. Rakennus on ollut pieni, kooltaan noin 3 m x 4 m. Rakennuksen parhaiten säilyneestä eteläseinästä on jäljellä kolme hirsikertaa, samoin lounaisnurkasta. Hirsikehikko on ollut halkaisijaltaan noin 25 cm – 35 cm kokoisista pyöreistä hirsistä koirankaulasalvoksin salvottu. Osa hirsien päistä on katkaistu kirveellä, osa puolestaan sahalla. Oviaukko vaikuttaa sijainneen rakennuksen länsiseinän pohjoispäässä. Mitään rakennuksen käyttötarkoitusta selvittäviä löytöjä rakenteita ei tavattu, ei myöskään merkkejä siitä, että rakennus olisi ollut lämmitettävä.</p>			
Tervahauta sijaitsee Kesänkijärven rannan suuntaisesti kulkevan retkeilyreitit kestävöidyn polun			

vieressä, polun eteläpuolella, kohdassa $x = 7503980$ / $y = 3383058$. Haudan pohjalla kasvaa kuusia ja mäntyjä, mutta se näkyy silti hyvin polulle. Hauta on etelää kohti viettävään moreenirinteeseen kaivettu, muodoltaan pyöreä ja suppilomainen. Haudan halkaisija hautaa osittain kiertävän vallin päältä mitattuna on noin kahdeksan metriä ja syvyys noin 1,2 m. Ylärinteen puolella haudan ympärillä ei erotu lainkaan vallia, alarinteen puolella vallilla on korkeutta korkeimmillaan lähes kaksi metriä ja leveyttä noin kolme metriä. Terva on laskettu alarinteen suuntaan; tervanlaskuojan paikkaa ilmentää vallissa oleva ojamainen notkelma, joka yltää samalla tasolle haudan pohjan kanssa, ja jonka leveys on noin 0,5 m. Kyseisen notkelman eteläpuolella, tervahaudan vallin vieressä, on halkaisijaltaan noin metrin laajuinen tasanne, missä tynnyrien täyttäminen on ilmeisesti tapahtunut. Tervahaudan pohjalle kaivetusta lapionpistosta todettiin noin viiden senttimetrin paksuisen pintaturpeen alta hiilensekaista maata vähintään 20 cm paksuudelta, syvemmälle lapionpistoa ei kaivettu.

Kohteen rajaus

Kohteen voidaan katsoa rajautuvan dokumentoitujen rakenteiden jäännösten ja alueen maastonmuotojen perusteella kahdeksi pesäkkeeksi. Keskeisin pihapiiri rakennusten raunioiden luona rajautuu retkeilyreitit ja Kesänkijärven rannan välille, noin 30 m x 30 m laajuiselle alueelle. Tervahauta muodostaa oman erillispesäkkeensä, jonka halkaisija on noin viisitoista metriä.

Tulkinta

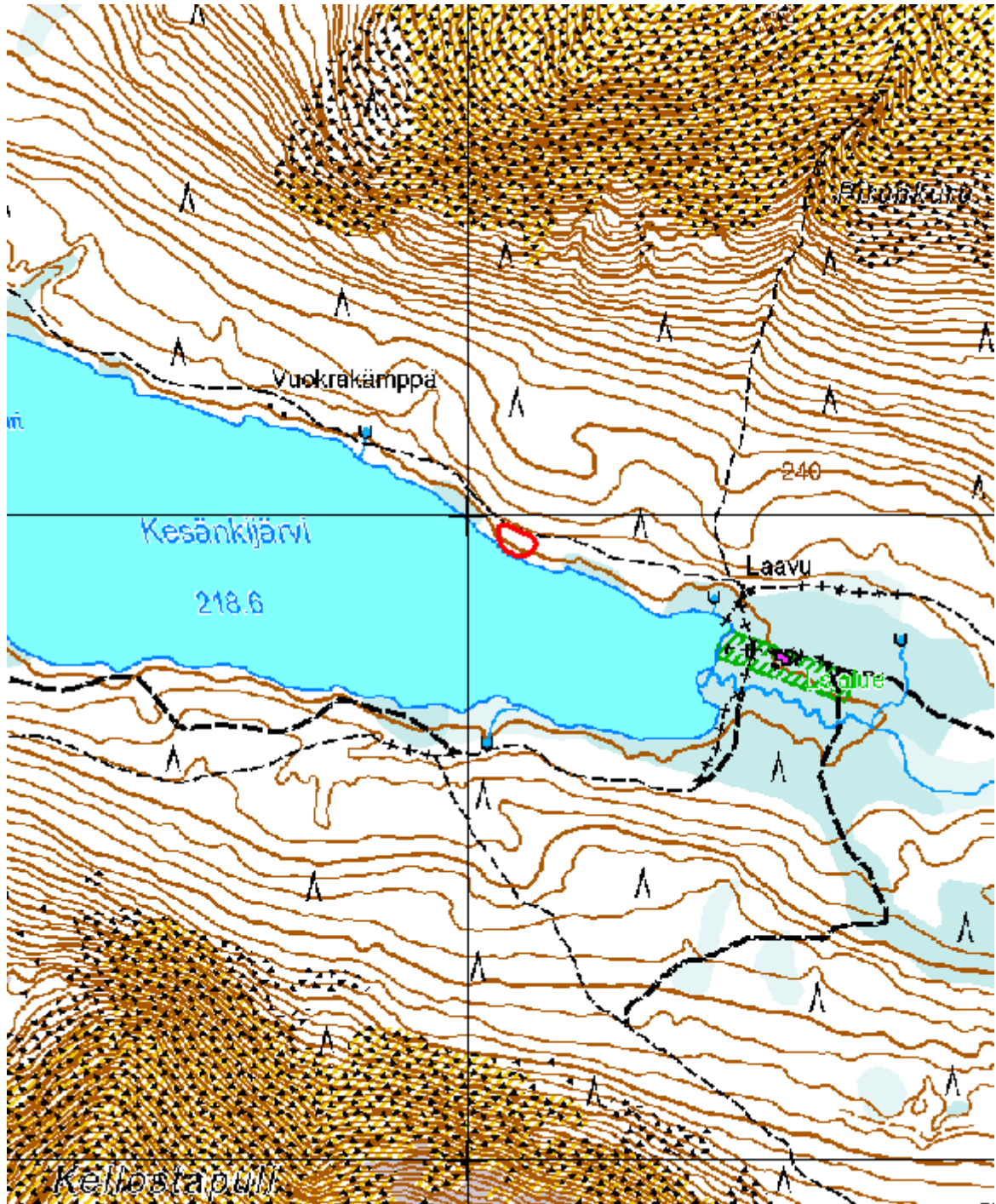
Kesänkijärven pohjoisrannan läheisyydestä tavattua tervahautaa sekä rakennuksien raunioita tulee käsitellä kiinteinä muinaisjäännöksinä. Rakennusten jäännösten luonne ei kohteen tarkastuksen yhteydessä täysin selvinnyt, mutta on mahdollista, että paikalla on sijainnut pieni yksittäistalo, jonka käyttö on päätynyt viimeistään 1900-luvun alkupuolella, mutta ehkä jo 1800-luvulla. Rakennus 1:n itäpää on joka tapauksessa ollut asuinkäyttöön tarkoitettu, rakennuksen länsipää ja rakennus 2 puolestaan vaikuttavat ennemminkin jonkinlaisten talousrakennusten jäännöksiltä. On myös mahdollista, että tervahaudan polttaminen ja rakennusten käyttö voivat liittyä samaan aikakauteen. Koska kohde sijaitsee aivan retkeilyreitit vieressä, olisi paikalle hyvä pystyttää kohteesta kertova infotaulu, mutta taulua varten rakennusten jäännöksistä tulisi saada selville enemmän, kuin mitä pelkän kohteen tarkastuksen perusteella voidaan sanoa. Rakennusten jäännösten ikä ja käyttötarkoitus saattaisivat selvittää aluetta koskevista historiallisista lähteistä. Erityisen hyvin suoraan kestäväidyltä polulta havainnoitavissa on tervahauta, koska sen pohjoisreuna on polulta vain noin metrin etäisyydellä, mutta myös rakennus 1:n jäännökset ovat tarpeeksi lähellä, jotta niitä pystyy hyvin tarkastelemaan polulta poistumatta. Kevyellä raivauksella, raivausjätteiden poistamisella sekä infotaulun toteuttamisella kohteesta muodostuisi visuaalisesti viehättävä, tiivis ja informatiivinen kokonaisuus, joka toisi myös kulttuurillista lisäarvoa alueella liikkuvien matkailijoiden retkiin.

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: Hyvä

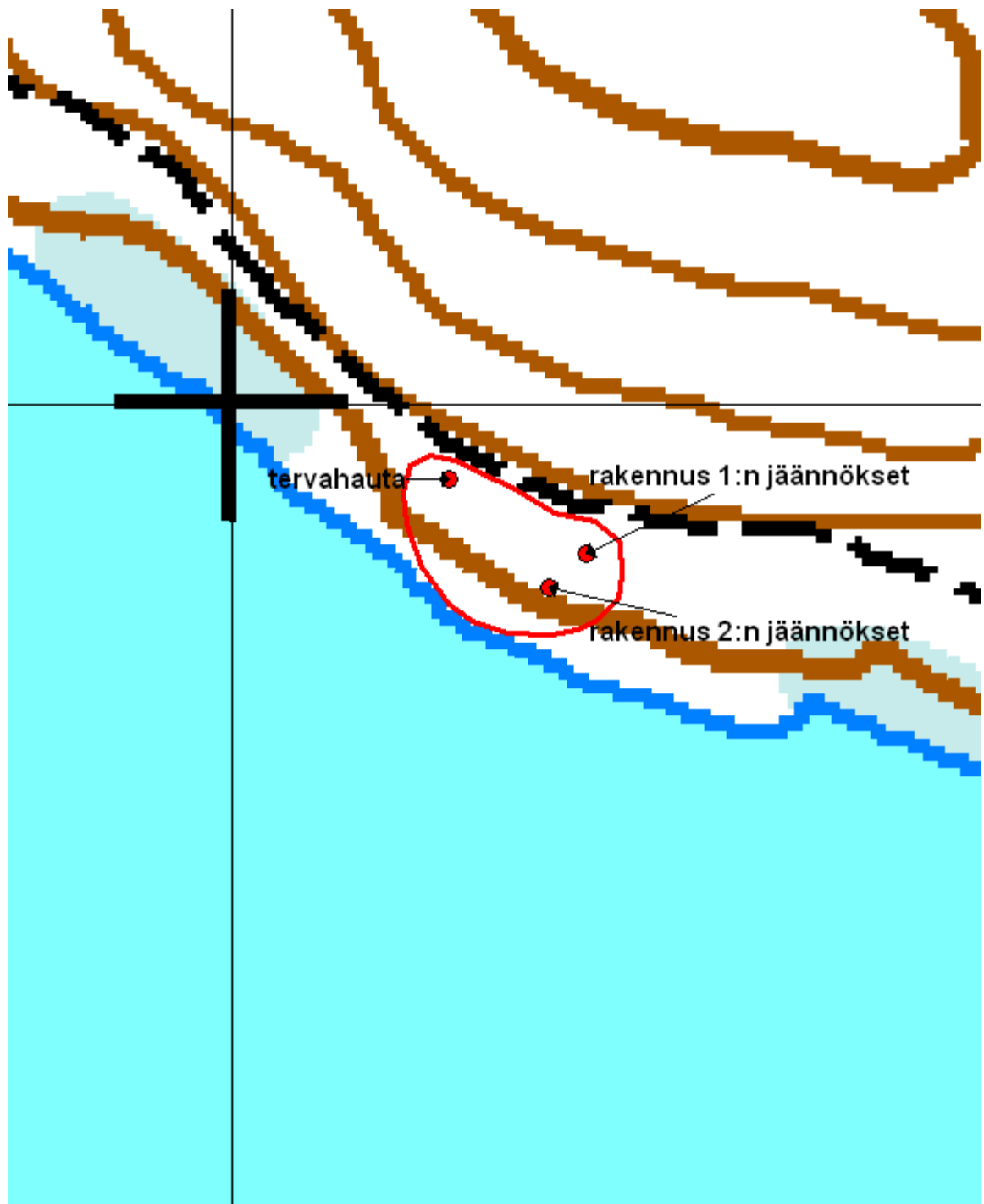
Arvotus:

Esitys: mj-luokka II,
tervahauta

Kartta 37. Kesänkijärven pohjoisranta, tupasijan rauniot ja tervahauta.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kartta 38. Kesänkijärven pohjoisranta, tupasijan rauniot ja tervahauta.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 78. Kesänkijärven pohjoisranta. Rakennuksen jäännös 1, paikalle kasattujen puunrunkojen osittain peittämänä. Kuvattu polulta, koillisesta.

Kuva 79. Kesänkijärven pohjoisranta. Rakennuksen jäännös 1, itäpää. Tupasijan lattia-alaa ympäröi selvästi erottuva valli. Kuvattu luoteesta.

Kuva 80. Kesänkijärven pohjoisranta. Rakennuksen jäännös 2:n lounaisnurkan rakenteita, koirankaulasalvoksia. Kuvattu lännestä.

Kuva 81. Kesänkijärven pohjoisranta. Rakennuksen jäännös 2. Taustalla hämmöttää retkeilyreitit kestävöity polku-ura. Kuvattu lounaasta.

Kuva 82. Kesänkijärven pohjoisranta. Tervahauta. Taustalla hämöttää Kesänkijärvi. Kuvattu kestäväidyn polun takaa, pohjoisesta.

Kuva 83. Kesänkijärven pohjoisranta. Tervahauta. Kuvattu luoteesta.

5.1.3.2 Kesänkijärvi

Kesänkijärvi, Tervahauta ja mahdollinen kammin jäännös		MH-tunnus: 132512 , 141573	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; tervahaudat Asuinpaikat; kammit	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Historiallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Kolari
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 24.8.2011
Koordinaattiselitys:	Tervahaudan keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7503910, Y 3383472, Z 225 m mpy	Löydöt:	-
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Kesänkijärven koillispuolella, kaukaisimmalta osaltaan noin sadan metrin etäisyydellä järvestä, järven itäpäässä olevan avoimen suon pohjoispuolella, etelään päin viettävän hiekkamoreeni-rinteen alaosassa. Alue on männikkökangasta, lähellä suon laitaa kasvaa myös kuusia ja lehtipuita. Aluskasvillisuutta hallitsevat mustikka, puolukka ja seinäsammal. Kohteen lounaisosan länsipuolella noin 30 m päässä on rehevä, väinönputkea kasvava hetteikkö. Kohteen eteläpuolitse kulkee kestävä retkeilypolku, ja kohteen kaakkoispuolella on Metsähallituksen huoltama uudehko taukolaavu.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohteen muodostavat historialliselle ajalle ajoittuva tervahauta ja mahdollinen kammin jäännös, jotka sijaitsevat toisistaan noin viidenkymmenen metrin etäisyydellä. Tervahauta sijaitsee Kesänkijärven koillisnurkan itäpuolella olevalle taukolaavulle järveltä johtavalta kestävädyltä retkeilypolulta noin 20 m pohjoiseen päin, kohdassa $x = 7503910$ / $y = 3383472$. Hauta on etelää kohti viettävään moreenirinteeseen kaivettu, muodoltaan pyöreä ja suppilomainen. Haudan halkaisija hautaa osittain kiertävän vallin päältä mitattuna on noin seitsemän metriä ja syvyys noin 0,8 m. Ylärinteen puolella haudan ympärillä ei erotu lainkaan vallia, alarinteen puolella vallilla on korkeutta korkeimmillaan lähes haudan syvyyden verran ja leveyttä noin kolme metriä. Terva on laskettu alarinteen suuntaan; tervanlaskuojan paikkaa ilmentää vallissa oleva notkelma, joka yltyy samalla tasolle haudan pohjan kanssa, ja jonka leveys on hieman yli puoli metriä. Tervahaudan pohjalle kaivetusta lapionpistosta todettiin noin viiden senttimetrin paksuisen pintaturpeen alta hiiltä. Hiiltä todettiin vähintään viiden senttimetrin paksuinen kerros, mutta hiilikerroksen läpi lapionpistoa ei katsottu tarpeelliseksi kaivaa.</p>			
<p>Mahdollinen kammin jäännös sijaitsee tervahaudasta lounaaseen päin, alemmalla korkeustasolla, kuusiryppäessä aivan retkeilypolun vieressä, kohdassa $x = 7503892$ / 3383435, polkujen risteyksestä noin 15 m koilliseen päin. Risteyksen lähistölle on maanmittauslaitoksen Kansalaisen karttapaikan kartoissa merkitty kaksi rakennusta, joita paikalla ei enää sijaitse. Mahdollinen kammin jäännös on pyöreä, halkaisijaltaan noin nelimetrinen tasanne, jota kiertää noin 1,5 m leveä ja puoli metriä korkea sammaloitunut maavalli. Vallissa on kaksi aukkoa, leveydeltään noin 0,8 m, ja ne suuntautuvat kohti lounasta ja länttä. Ilmeisesti ainakin toinen aukko osoittaa paikalla sijainneen kammin tai muun asumuksen / sääsuojan oviaukon paikkaa. Tasanteelle kaivetusta lapionpistosta todettiin pintaturpeen alta lahoa puuta ja ehjältä vaikuttava huuhtoutumiskerros. Mitään merkkejä tulenpidosta ei tasanteelta todettu. Mahdollisen kammin jäännöksen itäpuolelta on muutamia vuosia sitten purettu noin 6 m x 4 m kokoinen, itä-länsi-suuntainen, modernimpi rakennelma, mahdollisesti laavu tai halkovaja.</p>			

Kohteen rajaus

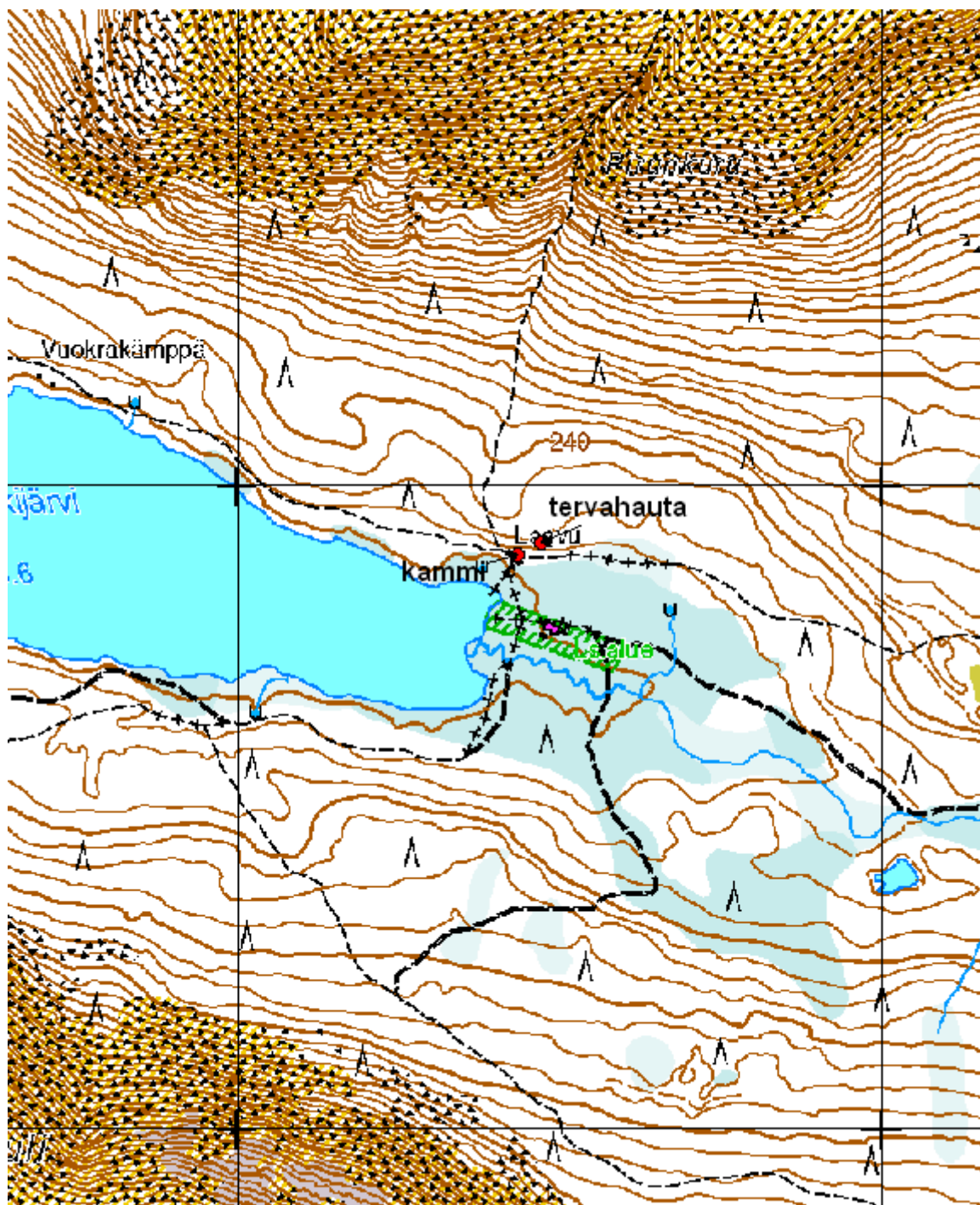
Kohde rajautuu kahdeksi pesäkkeeksi. Tervahauta on kiinteä muinaisjäännös, joka rajautuu pyöreälle, halkaisijaltaan noin viisitoistametriseksi alueelle. Mahdollinen kammin jäännös rajautuu halkaisijaltaan noin kuusimetriselle alueelle, ja sen suojeluarvon määrittäminen edellyttäisi lisätutkimuksia.

Tulkinta

Kesänkijärven koillispuolella sijaitsevan tervahaudan ja mahdollisen kammin jäännöksen muodostaman kokonaisuuden yksiselitteinen tulkinta on haastavaa. Tervahauta vaikuttaa selvästi yli sadan vuoden ikäiseltä ja muinaismuistolain piiriin lukeutuvalta muinaisjäännökseltä. Mahdollinen kammin jäännös on puolestaan olemukseltaan melko epämääräinen, ja sen ikä ja tarkempi luonne eivät selvinneet. Täysin ei ole poissuljettavissa, että kyseinen ilmiö voisi liittyä tervahaudan käyttöaikaan, ja että kyseessä olisivat tervanpolttajien väliaikaisasumuksen jäännökset, mutta voi myös olla, että ilmiöillä ei ole mitään tekemistä keskenään, ja että mahdollinen kammin jäännös on tervahautaa huomattavastikin nuorempi. Kohteiden keskinäisen suhteen selvittäminen ja mahdollisen kammin jäännöksen muinaisjäännösstatuksen määrittäminen edellyttäisi lisätutkimuksia. Vaikka retkeilyreitti kulkee aivan kohteen vieritse, ei jäännöksiä kohtaan kohdistu merkittävää tuhoutumisuhkaa, vaan retkeilijöiden liike alueella keskittyy selvästi polulle, eikä polun ulkopuolelle ole havaittavissa juurikaan maaston kulumista.

**Viranomais-
rekisterinro:****Kunto:** Hyvä**Arvotus:**Esitys: mj-luokka II,
tervahauta

Kartta 39. Kesänkijärvi. Tervahauta ja mahdollinen kammi jäänös.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 84. Kesänkijärvi. Tervahauta. Taustalla laavu. Kuvattu lännestä.

Kuva 85. Kesänkijärvi. Tervahauta. Taustalla laavu. Kuvattu luoteesta.

Kuva 86. Kesänkijärvi. Mahdollinen kammin jäännös.
Kuvattu kaakosta.

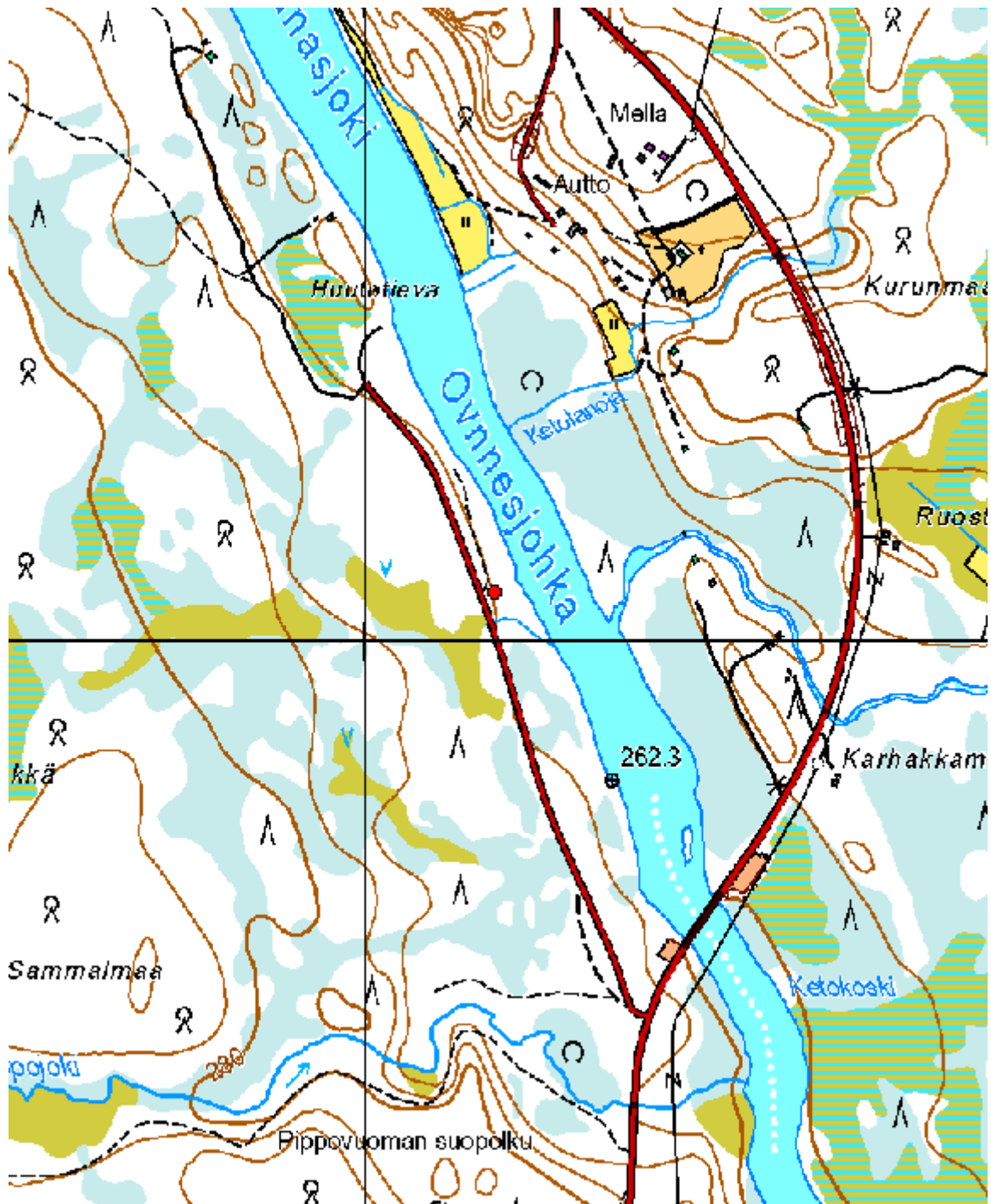

Kuva 87. Kesänkijärvi. Mahdollinen kammin jäännös.
Kuvattu lounaasta.

5.1.3.3 Mustijänkkä

Mustijänkkä, Tervahauta		MH-tunnus:	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; tervahauta	Haltija:	Yksityinen
Ajoitus:	Historiallinen	Ylläpitäjä:	Yksityinen
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Enontekiö
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 13.6.2011
Koordinaattiselitys:	Tervahaudan keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7580076, Y 3377200, Z 265 m mpy	Löydöt:	-
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee männikössä Ounasjoen länsipuolella, noin kuudenkymmenen metrin etäisyydellä joen rannasta, hiekkaharjanteen reunalla, noin viisitoista metriä Marastontiestä itään. Metsä alueella on noin viidenkymmenen vuoden ikäistä. Aivan kohteen päällä kasvaa myös muutamia nuoria koivuja. Aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka ja variksenmarja sekä seinäsammal, kerrossammal ja muut sammalet. Lisäksi alueella kasvaa harvakseltaan katajapensaita.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde on pyöreä tervahauta, jonka halkaisija hautaa kiertävän vallin päältä mitattuna on noin kahdeksan metriä ja syvyys noin metrin. Valli on noin neljän metrin levyinen ja noin puolen metrin korkuinen, tervanlaskuojan kohdalla kuitenkin massiivisempi, noin metrin korkuinen. Tervanlaskuoja on jyrkkäreunainen, ja se suuntautuu kohti itäkoillista, jokirantaan päin. Oja on tasapohjainen ja sen leveys on noin kaksi metriä. Ojan pohja on noin metrin verran tervahaudan pohjaa alempana, eli noin kaksi metriä hautaa kiertävän vallin yläreunaa alempana. Oja on olemukseltaan luiskamainen, ja se tavoittaa ympäröivän maanpinnan tason noin viiden metrin etäisyydellä tervahaudan reunalta.</p> <p>Tervahaudan vallissa on muutamia jyrkkäreunaisia kaivantoja, jotka voivat olla tervanpolttoaikaa nuorempia. Haudan keskiosan muodostaa tasapohjainen, halkaisijaltaan noin kolmimetrinen kuopanne, jonka reunassa on noin 0,3 metrin korkuinen jyrkkä porras; mahdollisesti haudan pohjalta on kaivettu hiiliä jotakin käyttötarkoitusta varten. Haudan pohjalle kaivetusta lapionpistosta tavattiin noin viidentoista senttimetrin paksuisen pintaturpeen alta hiilikerros, joka oli vähintään viiden senttimetrin paksuinen. Hiilikerroksen läpi ei lapionpistoa katsottu tarpeelliseksi kaivaa.</p>			
Kohteen rajaus			
<p>Kohde on luonteeltaan pistemäinen ja rajautuu tervahaudan maanpinnalle näkyvien rakenteiden rajaamalle alueelle, jonka halkaisija on noin kaksikymmentä metriä.</p>			
Tulkinta			
<p>Kyseessä on vähintään sadan vuoden ikäinen, kohtalaisen hyvin säilynyt tervahauta, joka helposti saavutettavana kohteena sopisi hyvin myös alueen historian esittelyyn.</p>			
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	Keskinkertainen
Arvotus:	Esitys: mj-luokka II		

Kartta 40. Mustijänkkä, tervahauta.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 88. Mustijänkkä. Tervahauta. Kuvattu koillisesta.

Kuva 89. Mustijänkkä. Tervahaudan tervanlaskuoja. Ojan pohja on noin kaksi metriä haudan vallin yläreunaa alempana. Kuvattu itäkoillisesta.

5.1.4 Kivilatomukset ja rajamerkit

5.1.4.1 Lainiotunturi

Lainiotunturi, Rajapyykki		MH-tunnus: 90726	
Kohdetyyppi:	Kivirakenteet; rajamerkit	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Historiallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 26.8.2011
Koordinaattiselitys:	Rajapyykin keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7506771, Y 3385529, Z 338 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
Alueella kulkevista vanhoista rajalinjoista tiedetään seuraavaa: Kemin ja Tornion vanha raja eli Upsalan ja Turun hiippakuntaraja on toiseksi vanhin traktaattiraja Suomen alueella. Raja on kokonaisuudessaan merkitty maastoon kivipyypeillä Ruotsin vallan aikana. Etenkin Kaisavaaran, Mustivaaran (Rajakirakka), Typpyrävaaran (Iso Kerovaara), Kerovaaran ja Porkkavaaran rajapyykki ovat poikkeuksellisen näyttäviä kivipaasineen ja viisarikivilinjoineen. Raja alkaa Tornion Kaakamon kylästä, josta se jatkuu Ylitornion ja Kittilän lapinkylien rajaan ja edelleen sitä pitkin Pallastunturin länsipuolelle. Raja noudattaa vesistöjen valuma-alueita. Rajan on ollut tarkoitus erottaa Länsipohjan ja Pohjanmaan pitäjät Lapinmaasta ja raja tunnetaan myös Lapin ja lannan rajana. 1687 Tornion pitäjän ja Kittilän lapinkylän välillä tehdyssä rajaselvityksessä mainitaan rajapaikkana mm. Porkkavaara, joka on nykyisinkin Kolarin, Muonion ja Kittilän kuntien välinen rajapaikka. Lopullisesti raja on käyty 1786. Rajapaikkoja ovat mm. Rajakari, Koivuluoto, Saari Alakarvalan talon kohdalla Kaakamajoessa, Kalliokoski, Kaisavaara, Mustivaara, Typpyrävaara ja Porkkavaara. Kemin ja Tornion vanhan rajan rajakiviin ja -kallioihin on hakattu rajamerkkejä sekä rajankäyntiin viittaavia vuosilukuja 1596, 1686 ja 1786. Rajat on merkitty viiden kiven pyykein (femstenaaröset) ja viisarikivilinjoihin.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee kuusivaltaisessa sekametsässä Lainiotunturin eteläisellä rinteellä, jokseenkin Muonion ja Kittilän kuntien rajalla, kohdassa, jossa pohjoisluoteesta tunturin laelta laskeutuva raja kääntyy kohti länttä. Kohteen vieressä on pienialainen rakkakivikko, ja puuraja on jonkin verran korkeammalla, noin kolmesataa metriä kohteen luota pohjoiseen päin. Aluskasvillisuutta paikalla hallitsevat puolukka, mustikka, variksenmarja ja seinäsammal.			
Kohteen kuvaus			
Kohde on itä-länsisuuntainen, muodoltaan pitkänomainen kivilatomus, jonka pituus on noin 2,0 m ja leveys noin 0,7 m. Latomuksen korkeus on noin 0,3 m, ja sen länsipään keskelle on tuettu pystyyn pitkänomainen, laattamainen, latomuksen muita kiviä selvästi kookkaampi kivi. Myös pystykiven kohdalla etelään päin on epämääräistä, mahdollisesti ladottua kivikkoa noin puolentoista metrin matkalla ja noin 0,7 m leveydeltä. Pystykivi on kooltaan noin 100 cm x 60 cm ja paksuudeltaan noin 15 cm. Muut latomukseen käytetyt kivet ovat miehennostannaisia; kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 20 cm – 40 cm. Latomus on hyvin jäkälöitynyt, ja erityisesti sen itäpää on pääosin sammalten peittämä.			

Kyseessä on selvästi vanha rajapyykki; pystykiven tasaiselle eteläsivulle on kaiverrettu merkintä ”No3”. Merkinnän kirjaimet ovat noin kymmenen senttimetrin korkuisia. Varsinaisen rajapyykin länsipuolella todettiin lisäksi viisi laattamaista, pystyasentoon asetettua viisarikiveä, jotka sijaitsevat itä-länsisuuntaisella linjalla muutamien kymmenien metrien matkalla, jokseenkin näköetäisyydellä toisistaan. Olemukseltaan mahdollisilta viisarikiviltä vaikuttavat yksittäiset kivet todettiin myös noin neljä-kymmentä metriä rajapyykin luota etelään päin sekä noin metrin päässä rajapyykin pohjoispuolella.

Kohteen rajaus

Varsinainen rajapyykki on luonteeltaan pistemäinen kohde, joka rajautuu halkaisijaltaan noin kolmi-metriseksi alueelle. Samalle alueelle sisältyy myös rajapyykin pohjoispuolella oleva mahdollinen viisarikivi. Rajapyykistä länteen päin sijaitsevista viidestä viisarikivestä läntisin on rajapyykin luota noin kuudenkymmenen metrin etäisyydellä, ja kaikki viisi viisarikiveä sijaitsevat itä-länsi-suuntaisella linjalla. Rajapyykin eteläpuolella todettua mahdollista viisarikiveä voidaan käsitellä erillispesäkkeenä, joka rajautuu halkaisijaltaan alle metrin laajuiseksi alueelle.

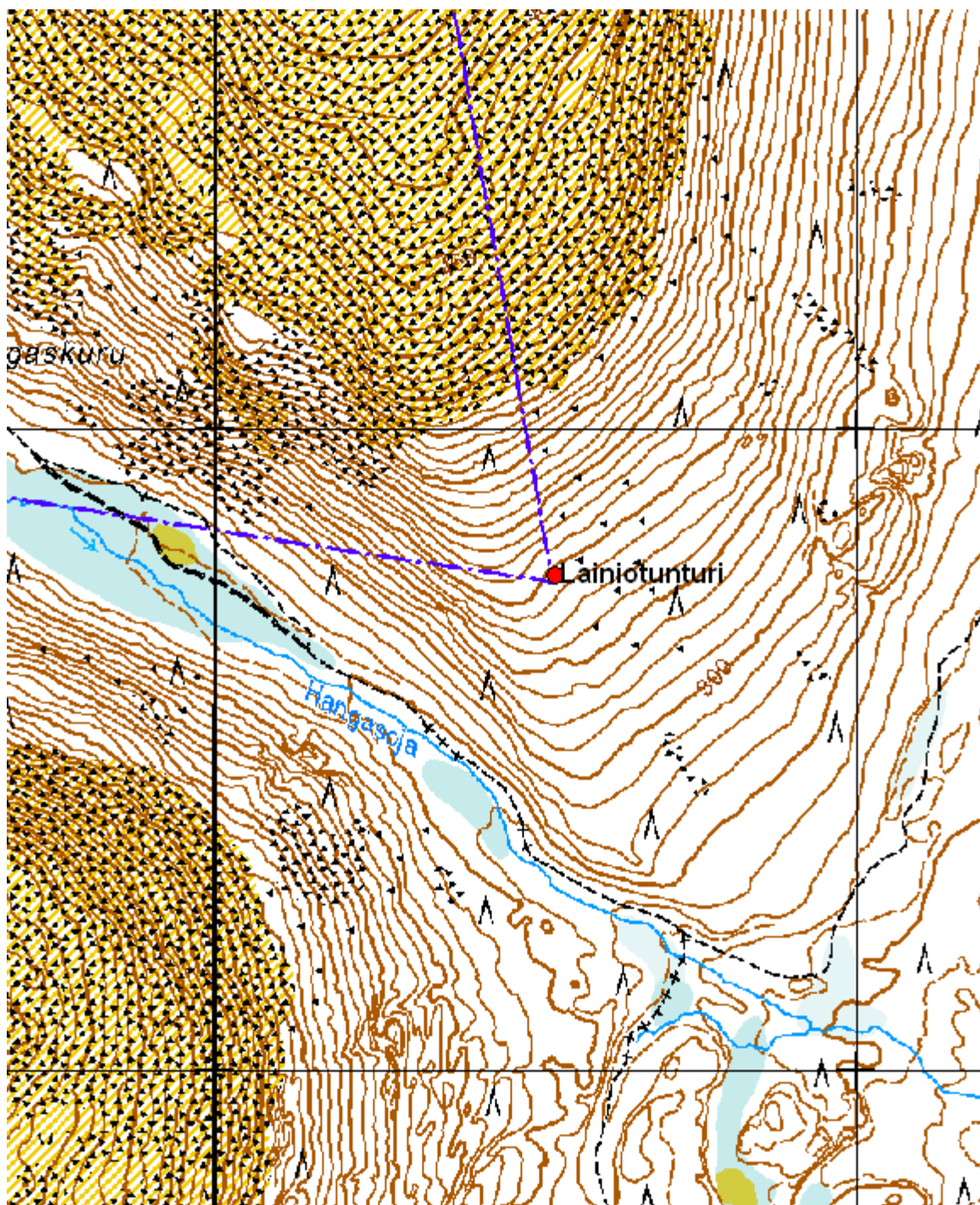
Tulkinta

Lainiotunturin etelärinteellä sijaitseva kivilatomus on selvästi vanha rajapyykki, mutta sen ikä ei kohteen tarkastuksen yhteydessä tarkemmin selvinnyt. Kohteen iän varmistamiseksi tulisi perehtyä yksityiskohtaisemmin aluetta koskeviin historiallisiin lähteisiin. Rajapyykin eteläsivulla oleva merkintä on todennäköisesti rajapyykin numero, josta voi myös olla apua kohteen iän selvittämisessä. Koska kyseinen rajapyykki voi olla vanhimmillaan jopa useiden satojen vuosien ikäinen, mahdollisesti Lapin ja lannan rajaa merkinnyt, tulee sitä ainakin toistaiseksi käsitellä kiinteänä muinaisjäännöksenä.

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: Hyvä

Arvotus: RKY, Mj-luokka I

Kartta 41. Lainiotunturi, rajapyykki.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 90. Lainiotunturi. Kivistä ladottu rajapyykki. Kuvattu etelästä.

Kuva 91. Lainiotunturi. Kivistä ladottu rajapyykki. Kuvattu luoteesta.

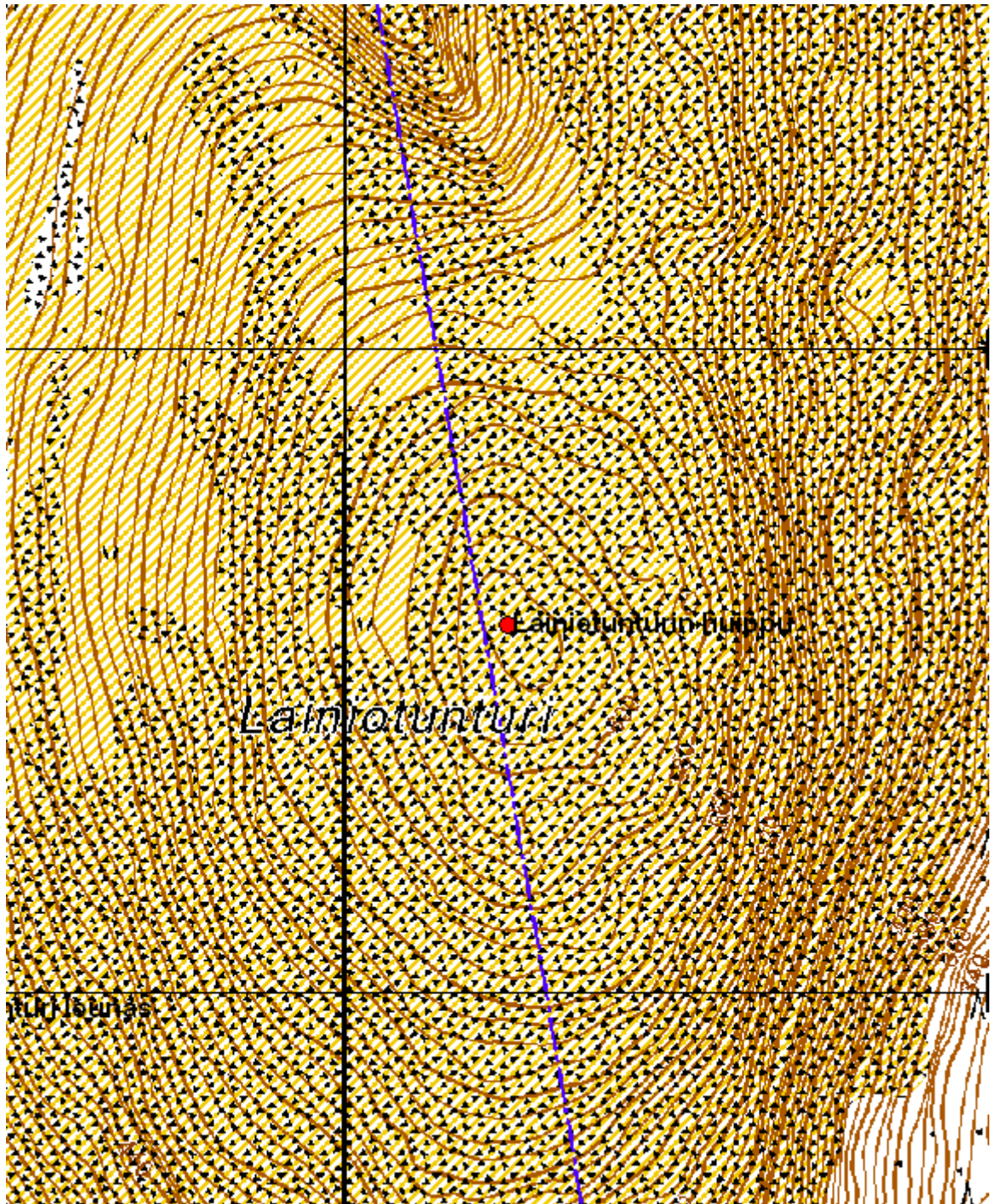
Kuva 92. Lainiotunturi. Rajapyykin pystykiveen kaiverretut merkinnät. Merkinnät ovat kiven tasaisella eteläsivulla. Kuvattu etelästä.

5.1.4.2 Lainiotunturin huippu

Lainiotunturin huippu, Kivilatomuksia		MH-tunnus: 141591	
Kohdetyyppi:	Kivirakenteet; kivilatomukset	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Historiallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Kittilä
Lukumäärä:	10	Tarkastus:	S. Viljanmaa 26.8.2011
Koordinaattiselitys:	Kookkaimman kivilatomuksen keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7508572, Y 3385252, Z 613 m mpy	Löydöt:	-
Kartat:			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee puuttomalla, kivikkoisella tunturipaljakalla, Lainiotunturin huipulla.			
Kohteen kuvaus			
Kohde koostuu Lainiotunturin huipulle kasatuista kivilatomuksista. Kookkain latomus on olemukseltaan tornimainen, ja se on ladottu miehennostannaisista kivistä, joista useimmat ovat muodoltaan laattamaisia. Latomus on pyöreäpohjainen, pohjan halkaisija on noin kaksi metriä, ja latomus kapenee symmetrisesti huippuaan kohti. Latomuksen korkeus on noin kaksi metriä, ja latomuksen yläosa on noin metrin levyinen. Latomus on pääosin hyvin jäkälöitynyt, mutta ylimmät kivet vaikuttavat varsin vasta latomukseen lisätyiltä. Latomuksen yläosassa on muutamia kookkaita kvartsikimpaleita, joiden halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 25 cm. Latomuksen vieressä ovat myös kahden pienehkön poronsarven hapertuneet jäännökset. Halkaisijaltaan noin kolmekymmentämetrisellä alueella tunturin huipun läheisyydessä on lisäksi kymmenkunta matalampaa, huolimattomammin ladottua kivilatomusta.			
Kohteen rajaus			
Kohde rajautuu Lainiotunturin huipulle, halkaisijaltaan noin kolmekymmentämetriselle alueelle.			
Tulkinta			
Kivilatomuksien ikä tai käyttötarkoitus eivät kohteen inventoinnin yhteydessä selvinneet, mutta ainakin useimmat pienehköt latomukset lienevät huipulla käyneiden retkeilijöiden kasaamia. Kookkain latomus vaikuttaa kuitenkin rakenteeltaan varsin suunnitelmallisesti kasatulta, todennäköisesti yhdellä kerralla lähes nykytilaansa rakennetulta. Kyseessä voi olla alkujaan vanha rajamerkki, kenties osa Kemin ja Tornion Lapin rajaa. Latomukseen on myöhemmin aikoina selvästi lisätty kiviä retkeilijöiden toimesta. On toisaalta myös mahdollista, että latomuksen ainoa käyttötarkoitus on ollut toimia Lainiotunturin huipun merkkinä.			
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	Hyvä
Arvotus:	Esitys: mj-luokka II		

Kartta 42. Lainiotunturin huippu, kivilatomuksia.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 93. Lainiotunturin huippu. Kookkain kivilatamus. Kuvattu etelästä.

Kuva 94. Lainiotunturin huippu. Kookkain kivilatamus. Taustalla näkyy muutamia matalampia kivilatamuksia. Kuvattu koillisesta.

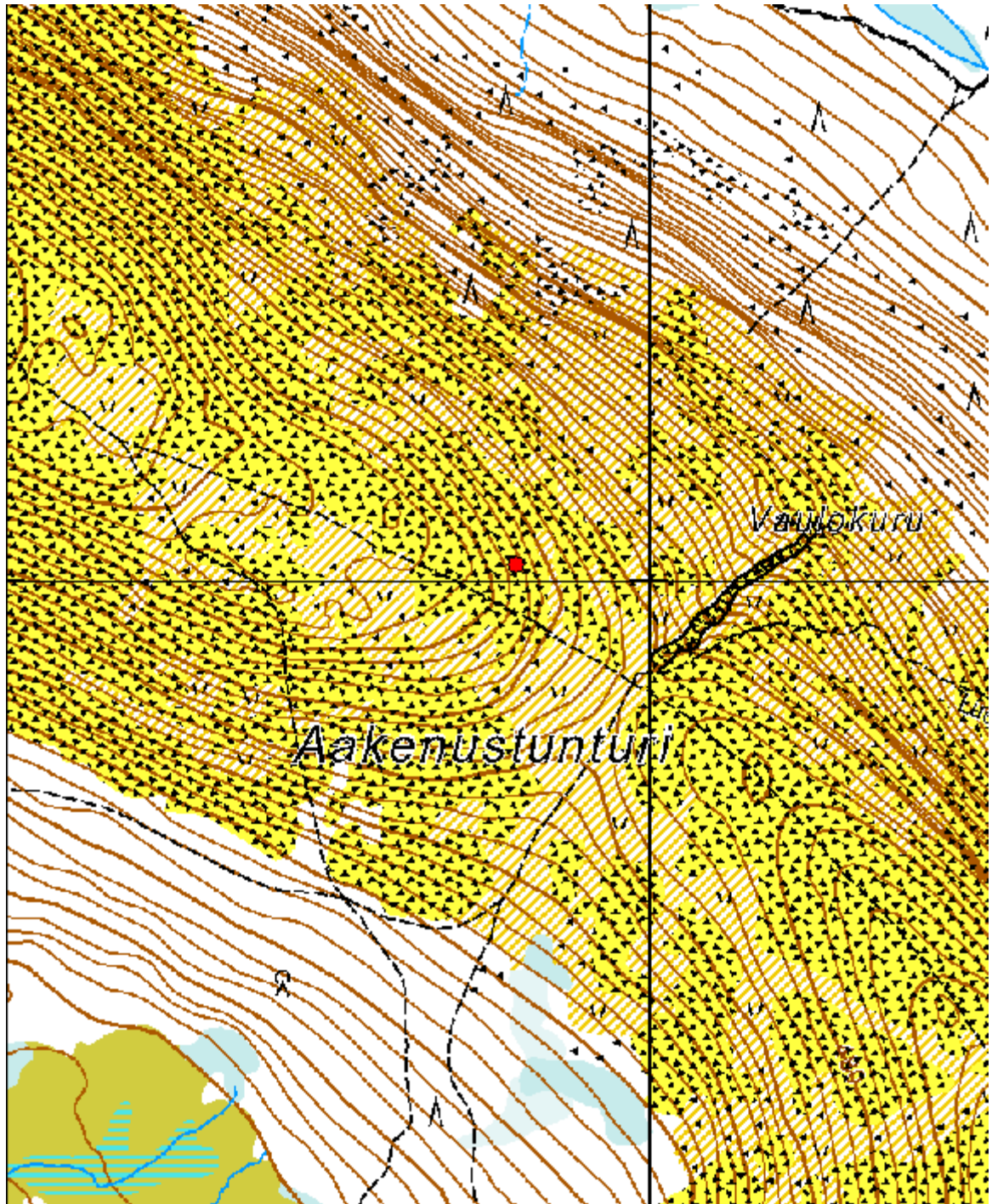
5.2 Muut kulttuuriperintökohteet

5.2.1 Kivilatomukset ja rajamerkit

5.2.1.1 Aakenustunturi 1

Aakenustunturi 1, Kivilatomus		MH-tunnus: 141581	
Kohdetyyppi:	Kivirakenteet; kivilatomus	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Historiallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Kittilä
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 2.9.2011
Koordinaattiselitys:	Kivilatomuksen keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7513026, Y 3394791, Z 492 m mpy	Löydöt:	-
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee puuttomalla tunturipaljakalla, Aakenustunturin koillisrinteellä, Pallilaelta noin 1,9 km itäkaakkoon. Kasvillisuuden paikalla muodostavat variksenmarja, puolukka ja jäkälät sekä harvakseltaan kasvavat yksittäiset katajapensaat. Kohde sijaitsee pienehköllä kalliopaljastumalla. Myös kohteen lähiympäristö on kalliokkoista ja louhikkoista, hienompaa maa-ainesta alueella on vain niukasti.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde on miehennostannaisista kivistä kasattu, muodoltaan tornimainen kivilatomus. Kookkaimmat latomuksen kivet ovat pitkänomaisia, yli puolen metrin mittaisia, ja ne sijaitsevat latomuksen alaosassa. Latomus on pyöreäpohjainen, kalliopohjalle ladottu, ja siihen käytetyt kivet ovat hyvin jäkälöityneet. Latomuksen pohjan halkaisija on noin 1,2 metriä, ja latomus kapenee symmetrisesti huippuaan kohti; latomuksen korkeus noin 1,9 metriä. Latomuksen keskellä, kallion pinnalta liki latomuksen huipulle yltävänä, on halkaisijaltaan noin kolmisenttinen puinen seiväs, jonka ympärille kivet on ladottu; seiväs näkyy kivien väleistä latomuksen koillispuolelta.</p>			
Kohteen rajaus			
<p>Kohde on luonteeltaan pistemäinen ja rajautuu kivilatomuksen rakenteisiin.</p>			
Tulkinta			
<p>Kivilatomuksen ikä tai käyttötarkoitus eivät kohteen inventoinnin yhteydessä selvinneet. Latomus muistuttaa varsin paljon tuntureiden huipuille retkeilijöiden toimesta kasattuja kiviröykkiöitä, mutta sellaisten joukkoon se ei kuitenkaan selvästikään lukeudu. Latomuksen suunnitelmallinen rakenne sekä sen sijainti näennäisen satunnaisella paikalla tunturin ylärinteellä, selvästi huippua alempana, viittaavat siihen, että latomus on todennäköisesti kasattu yhdellä kerralla valmiiksi saakka ja ilmeisesti jotakin tiettyä tarkoitusta varten. Mahdollisesti kyseessä voisi olla jokin vanha rajamerkki, kenties lapinkylien raja, mutta asian varmistamiseksi aluetta koskeviin historiallisiin lähteisiin tulisi perehtyä tarkemmin.</p>			
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	Hyvä
Arvotus:	Muu suojeluarvo		

Kartta 43. Aakenustunturi 1, kivilatamus.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 95. Aakenustunturi 1. Kivilatomus. Kuvattu etelästä.

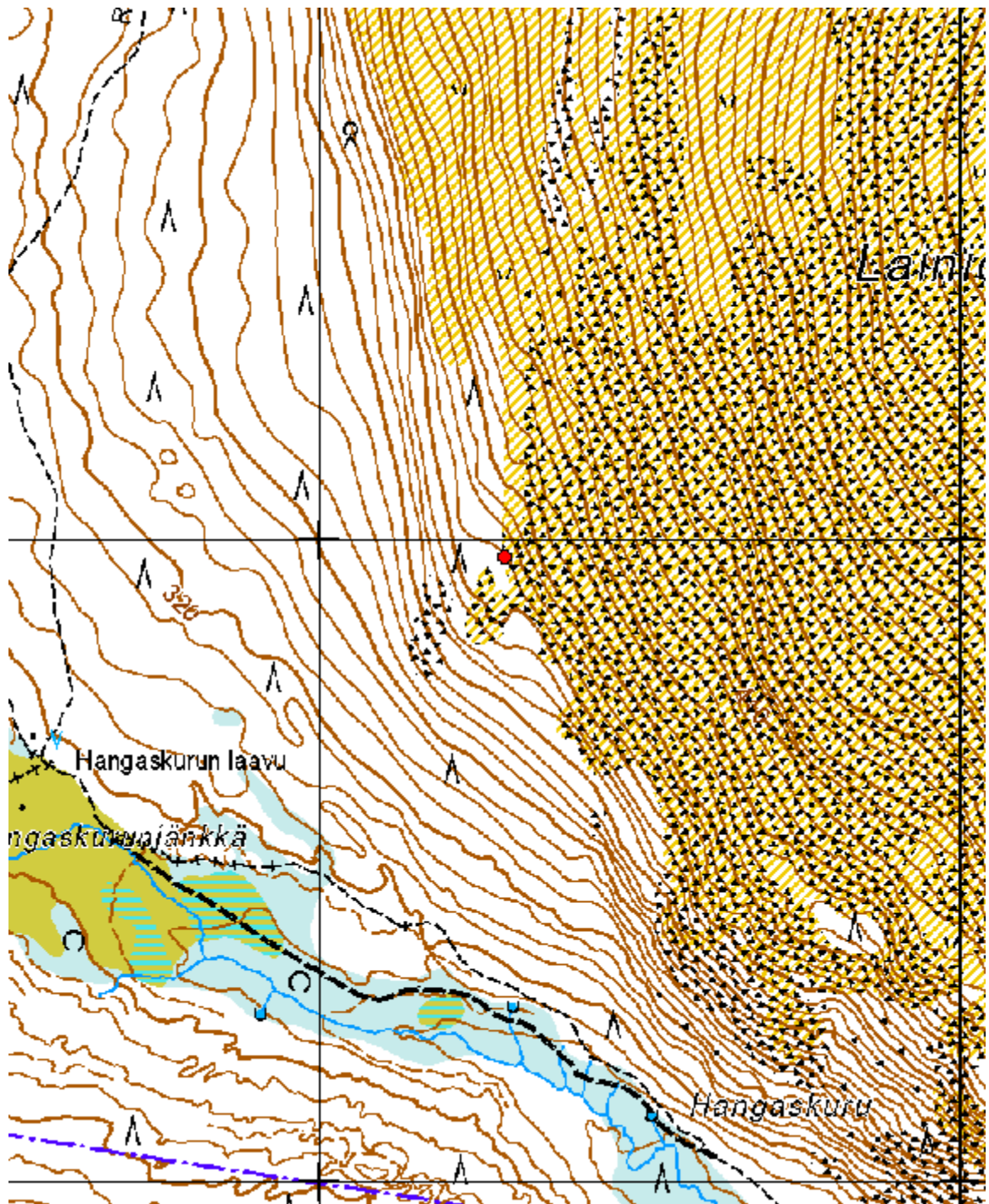
Kuva 96. Aakenustunturi 1. Kivilatomus. Kuvattu lännestä.

5.2.1.2 Lainiotunturi lounas

Lainiotunturi lounas, Kivilatomus		MH-tunnus: 141583	
Kohdetyyppi:	Kivirakenteet; kivilatomukset	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Historiallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 26.8.2011
Koordinaattiselitys:	Kivilatomuksen keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7507972, Y 3384289, Z 385 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
<p>Kulttuuriperinnön erikoissuunnittelija Pirjo Rautiaiselle oli ilmoitettu, että Lainiotunturin lounaisrinteellä, lähellä puurajaa, jokseenkin Hangaskurun laavun ja Lainiotunturin huipun välisellä linjalla, sijaitsee selvästi ihmisten rakentama kivilatomus, mahdollisesti vanha rajamerkki. Paikalle suoritettiin tarkastuskäynti kyseisen vihjeen tarkastamiseksi.</p>			
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee havupuuvaltaisessa harvahkossa sekametsässä Lainiotunturin lounaisrinteellä, tasanteella, jonka itäpuolella vajaan kymmenen metrin päässä kohoaa kivirakkainen, jyrkemmin kohti Lainiotunturin huippua nouseva rinne. Kohdetta korkeammalla puita kasvaa yhä harvemmassa, ja varsinainen puuraja on kohteesta vajaan sadan metrin etäisyydellä. Aluskasvillisuutta kohteen lähiympäristössä hallitsevat mustikka, puolukka, variksenmarja sekä sammaleet.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde on pienehkö pyöreähkö kivilatomus, halkaisijaltaan noin 0,8 m ja korkeudeltaan noin 0,3 m. Latomuksen keskelle on tuettu pystyyn pitkänomainen, laattamainen kivi, kooltaan noin 75 cm x 35 cm, paksuudeltaan noin 15 cm. Latomuksen muita kiviä ei ole ladottu erityisen huolellisesti, vaan niiden ensisijainen tarkoitus vaikuttaa olleen pystykiven tukeminen paikoilleen. Kivikertoja latomuksessa vaikuttaa olevan enintään kolme, ja latomukseen käytettyjen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 15 cm – 40 cm. Kivien pinnat ovat hyvin jäkälöityneet ja alimpien kivien päällä kasvaa sammalta.</p>			
Kohteen rajaus			
<p>Kohde on luonteeltaan pistemäinen ja rajautuu alueelle, jonka halkaisija on noin metrin.</p>			
Tulkinta			
<p>Lainiotunturin lounaisrinteellä sijaitseva kivilatomus vaikuttaa kohtalaisen iäkkäältä, ja olemuksensa perusteella latomus sopisi hyvinkin olemaan vanha rajamerkki. Asian varmistamiseksi tulisi perehtyä tarkemmin aluetta koskeviin historiallisiin lähteisiin. Retkeilijöiden kasaama moderni kivikasa kyseinen latomus ei ainakaan ole, varsinkin sijaintinsa vuoksi se olisi sellaiseksi melko epätavanomainen.</p>			
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	Hyvä
Arvotus:	Muu suojeluarvo		

Kartta 44. Lainiotunturi lounas, kivilatomus.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 97. Lainiotunturi lounas. Kivilatomus. Latomuksen keskelle on tuettu pystyyn pitkänomainen, laattamainen kivi. Kuvattu etelästä.

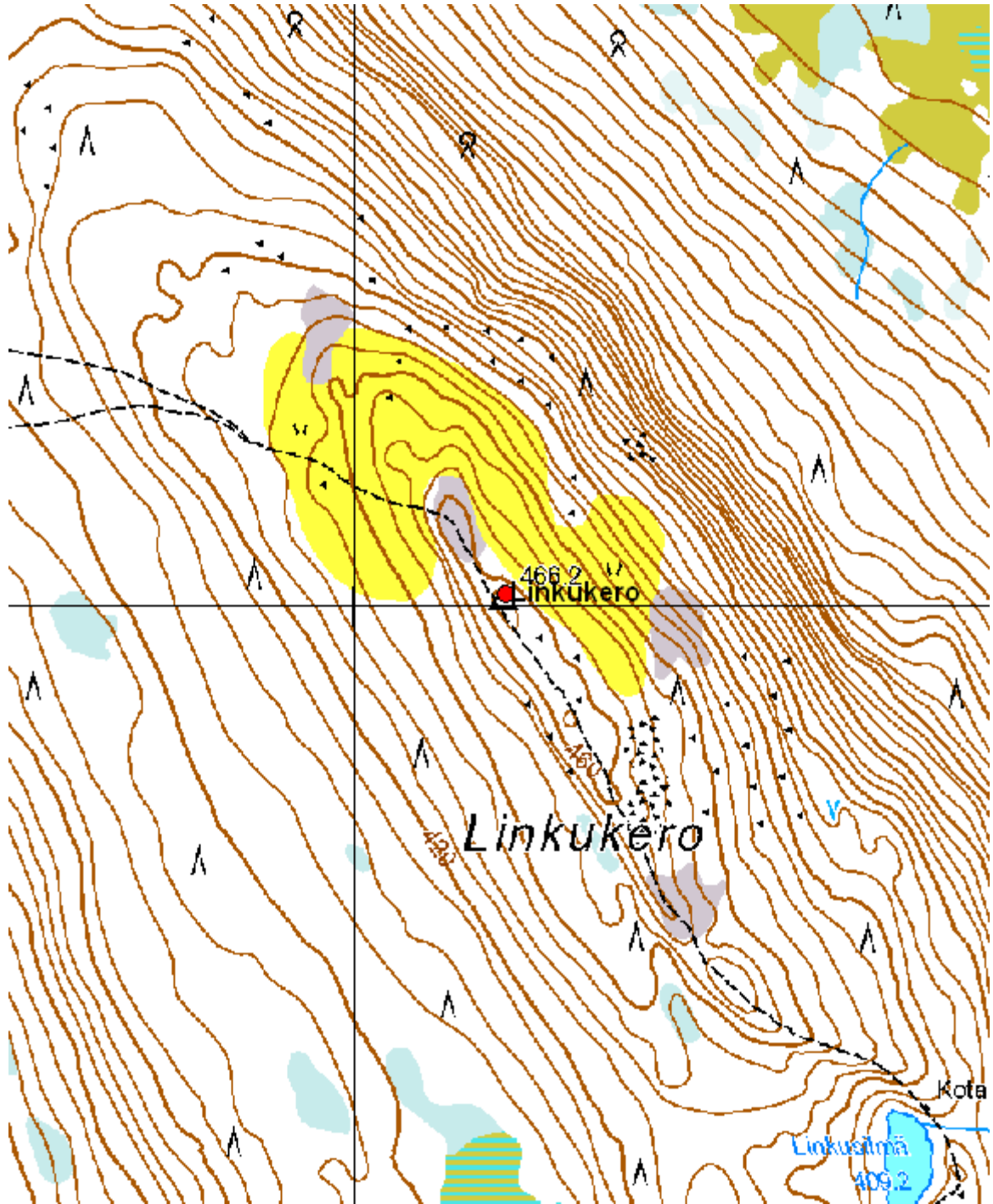

Kuva 98. Lainiotunturi lounas. Kivilatomus. Latomuksen keskelle on tuettu pystyyn pitkänomainen, laattamainen kivi. Kuvattu itäkoillisesta.

5.2.1.3 Linkukero

Linkukero, Kivilatomus		MH-tunnus: 141592	
Kohdetyyppi:	Kivirakenteet; kivilatomukset	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Historiallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Kittilä
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 30.8.2011
Koordinaattiselitys:	Kivilatomuksen keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7522019, Y 3384234, Z 466 m mpy	Löydöt:	-
Kartat:			
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Linkukeron korkeimmalla kohdalla, melko kivikkoisella, avoimella paikalla, jolta avautuvat avarat näkymät tunturia ympäröivälle alueelle. Huipun läheisyydessä kasvaa harvakseltaan pienehköjä käkkyräisiä mäntyjä ja kuusia sekä katajapensaita. Aluskasvillisuutta hallitsevat riekonmarja, variksenmarja, kanervat, yksittäiset heinäkasvit sekä jäkälät.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde on miehennostannaisista kivistä kasattu kivilatomus. Latomus on jokseenkin pyöreäpohjainen, halkaisijaltaan noin kaksimetrisen, korkeudeltaan noin 1,3 m. Latomuksen alimmat kivet ovat hyvin jäkälöityneitä ja muutamat varsin kookkaita, suurimman kiven halkaisija on noin 60 cm. Latomuksen yläosan kivet ovat selvästi pienempiä. Ylimmät kivet ovat täysin jäkälättömiä ja vaikuttavat melko vasta latomukseen lisätyiltä. Latomus ei vaikuta erityisen huolellisesti tai suunnitelmallisesti rakennetulta.</p> <p>Linkukeron korkeimmalla kohdalla olevan latomuksen lisäksi tunturin pitkänomaisella laella on muutamia pienempiä, epämääräisempiä kivikasoja, jotka sijaitsevat huipun kautta kulkevan merkityn retkeilyreitillä varrella. Ilmeisesti useimmat kivikasoista ovat olleet tukemassa reitin merkkeinä toimineita ristipäisiä puupaaluja, joista monet ovat jo kokonaan kadonneet tai vähintäänkin kaatuneet. Kyseisiä kivikasoja on myös melko säännöllisin välein huipulta hotelli Äkäskeroille johtavan polun varrella.</p>			
Kohteen rajaus			
<p>Kohde on luonteeltaan pistemäinen ja rajautuu halkaisijaltaan noin kolmimetriselle alueelle.</p>			
Tulkinta			
<p>Kivilatomuksen ikä tai käyttötarkoitus eivät kohteen inventoinnin yhteydessä selvinneet, mutta todennäköisimmin latomus on melko nuori ja huipulla käyneiden retkeilijöiden kasaama. Ei kuitenkaan ole täysin poissuljettavissa, että kyseessä voisi olla esimerkiksi vanha rajamerkki, jonka päälle on myöhemmin aikoina lisätty kiviä retkeilijöiden toimesta, mutta sellaisen hypoteesin todentaminen on jokseenkin mahdotonta, ja voi hyvinkin olla, että latomuksen ainoa käyttötarkoitus on ollut toimia Linkukeron huipun merkinä.</p>			
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	Hyvä
Arvotus:	Muu suojeluarvo		

Kartta 45. Linkukero, kivilatomus.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 99. Linkukero. Kivilatomus Linkukeron huipulla. Kuvattu kaakosta.

Kuva 100. Linkukero. Kivilatomus Linkukeron huipulla. Kuvattu koillisesta.

5.2.2 Suoniityt, ladot, suovat

5.2.2.1 Hangaskuru 1

Hangaskuru 1, Niittylato		MH-tunnus: 141593	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; suoniityt, niittyladot	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Historiallinen; 1900-luku	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 26.8.2011
Koordinaattiselitys:	Niittyladon edustalta	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7507589, Y 3383539, Z 298 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
Alueella aiemmin suoritetusta kulttuuriperintökohteiden inventoinnista laaditun raportin yhteydessä kohteen on mainittu olevan paikalle muualta siirretty.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee avoimen ja heinikkoisen Hangaskurunjängän keskivaiheilla, jängän poikki kulkevan retkeilyreitit pitkospuiden eteläpuolella. Kasvillisuutta jängällä hallitsevat saraheinät ja rahkasammalet. Näköetäisyyden päässä, kohteen luota noin 170 m itäkaakkoon päin, Hangaskurunjängän koillislaidalla, sijaitsee kohde Hangaskurun talvisuova.			
Kohteen kuvaus			
Kohde on etelälounas-pohjoiskoillisuuntainen niittylato, jonka pohja-ala on noin 3,0 m x 4,0 m. Ladon hirsikehikko levenee ylöspäin noin metrin verran, ja se on tehty veistetyistä pelkkahirsistä, jotka ovat noin 10 cm paksuisia ja 20 cm korkuisia. Hirret ovat pääasiassa kirveellä katkaistuja ja salvotut sekä yläettä alapuoliltaan. Hirsikertoja on tasakertaan saakka yhdeksän ja harjakorkeuteen kaksi enemmän. Ladon harjakorkeus on noin 2,0 m.			
Ladon katto on limilaudoitettu, ja päällimmäisiksi naulatut laudat ovat pintalautoja. Lattia on tehty kuusiriu'uksista, jotka ovat noin kymmenen senttimetrin paksuisia, ja joiden päät on aseteltu ladon alimman ja toiseksi alimman hirsikerran väliin. Pohjoiskoillisella sijaitsee oviaukko, jonka korkeus on 90 cm ja leveys 83 cm. Oviaukon alareuna on neljännessä hirsikerran alareunan tasalla, ja oviaukon sisäpuolelle on aukkoa tukemaan naulattu kaksi lautaa.			
Hangaskurun niittyladon etuseinän hirsistä tavattiin useita kaiverrettuja nimiä, nimikirjaimia ja vuosilukuja. Ladon ulkopuolella, toisessa hirressä oviaukon yläreunasta ylöspäin, ovat vasemmalta oikealle seuraavat kolme merkintää:			
– E.E 30.5 1965, jossa päivää ja kuukautta ilmaisevat numerot ovat vuosiluvun yläpuolella			
– VE-86, jossa V ja E on kirjoitettu yhteen			
– H. HARILA 13/2 1922, jossa päivää ja kuukautta ilmaisevat numerot ovat alekkain vuosiluvun kahden ensimmäisen ja kahden viimeisen numeron välissä			
Edelleen ladon ulkopuolella, oviaukon vasemmalla puolella on kaiverretty nimi JUHO ERKKILÄ, ja oviaukon oikealla puolella on vuosiluku 1922 sekä nimi EELIS KERÄNEN.			

Ladon etuseinän sisäpuolella, toisessa hirressä oviaukon yläreunasta ylöspäin, ovat merkinnät MS-67 ja T.K.1919, joka vuosiluvun perusteella vaikuttaa olevan ladon kaiverruksista. Oviaukon vasemmalla puolella on nimi AILI, ja oviaukon oikealla puolella nimi AINA HARILA sekä merkintä AK 1938. Useimmat ladon ulkopuolella olevat kaiverrukset sekä vuosiluvun perusteella vanhimmaksi todettu kaiverrus ladon sisäpuolelta valokuvattiin.

Kohteen rajaus

Niittylato rajautuu alueelle, jonka halkaisija on noin kuusi metriä. Kohteen koko vaikutusalue, suoniitty, jolta saraheiniä on niitetty, kattaa kuitenkin ilmeisesti merkittävän osan avoimesta Hangaskurunjängästä, mahdollisesti useiden satojen metrien etäisyydelle niittyladon luota.

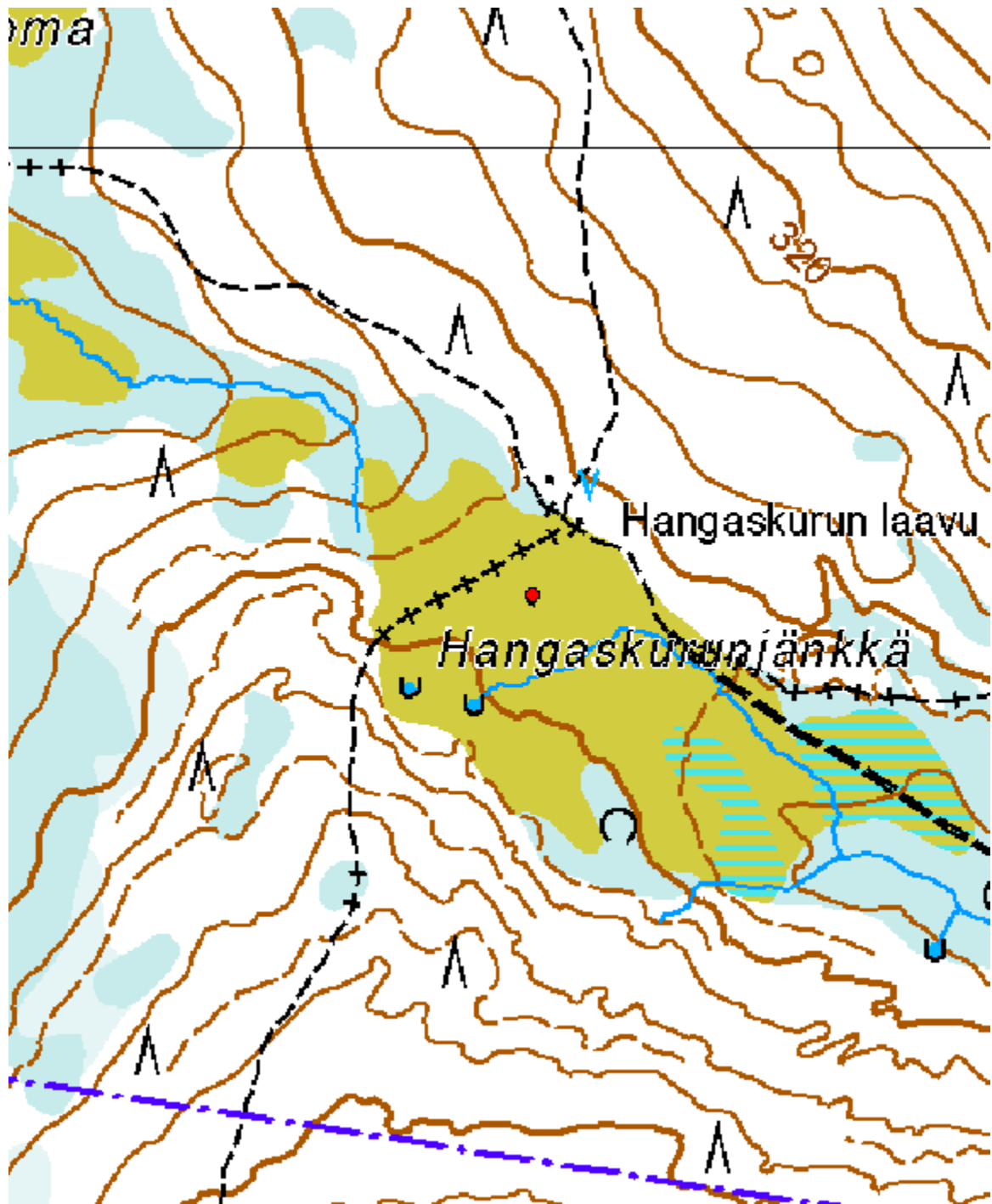
Tulkinta

Ilmeisesti jokseenkin kaikilta alueen avoimilta jängiltä on niitetty saraheiniä karjan rehuksi vielä toisen maailmansodan jälkeisenä aikana, ja jängillä on säilynyt runsaasti heinäsuovien ja niittylatojen jäännöksiä. Hangaskurunjängällä sijaitseva niittylato on alueella aiemmin suoritetusta kulttuuriperintökohteiden inventoinnista laaditun raportin mukaan muualta siirretty, mutta on mahdollista, että samalla paikalla on aiemmin sijainnut vanhempi lato, joskaan jäännöksiä sellaisesta ei kohteen tarkastuksen yhteydessä tavattu. Ladon hirsikehikko on ilmeisesti rakennettu 1900-luvun alussa, hirsiiin kaiverrettujen vuosilukujen perusteella viimeistään vuonna 1919. Nykyiselle paikalleen lato vaikuttaa siirretyn noin kaksikymmentä vuotta sitten; jängän koillisreunan läheisyydessä sijaitseva, nyt jo lähes romahtanut pintalautoista tehty kota on ehkä rakennettu samassa yhteydessä, kenties ladon kattoa rakennettaessa ylimääräisiksi jääneistä laudoista. Viimeisin ladon hirsien kaiverruksista, VE-1986, onkin mahdollisesti voitu kaivertaa ladon siirtämisen yhteydessä. Kohteet Hangaskurun niittylato ja Hangaskurun talvisuova voisi olla perusteltua yhdistää yhdeksi kohteeksi Hangaskurun suoniitty, koska ne sijaitsevat samalla avojängellä näköetäisyydellä toisistaan. Kohteen säilyminen nykytilassaan ei ole uhattuna.

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: Hyvä

Arvotus: Muu suojeluarvo

Kartta 46. Hangaskuru 1.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 101. Hangaskuru 1, niittylato. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 102. Hangaskuru 1, niittylato. Kuvattu itäkoillisesta.

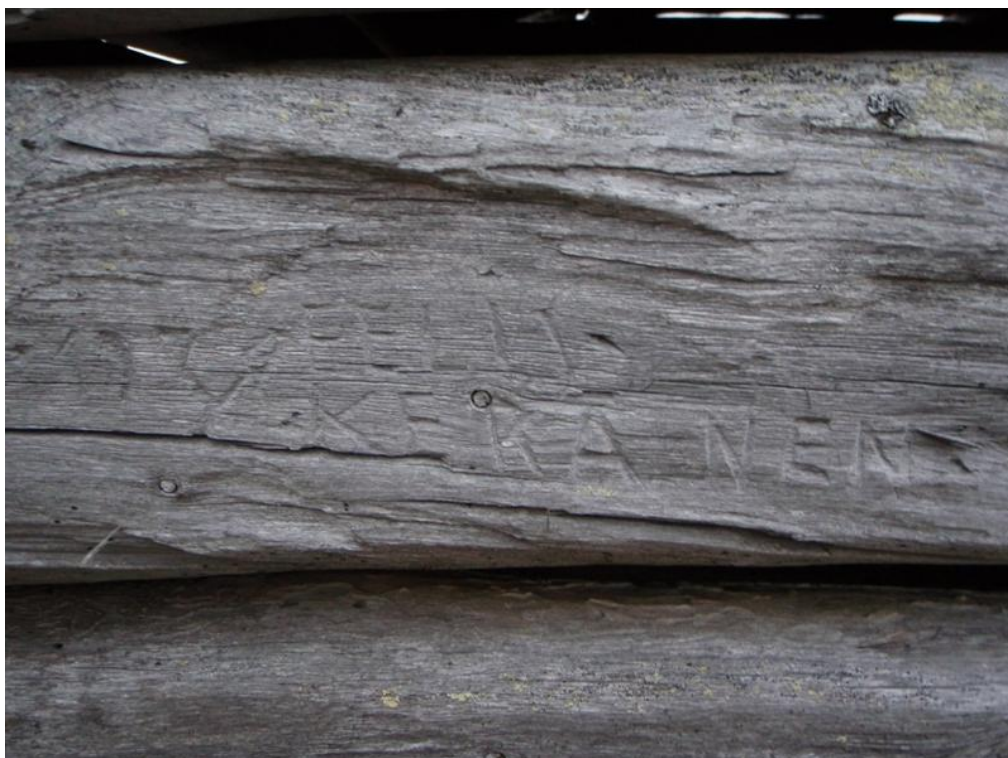

Kuva 103. Hangaskuru 1, niittylato. Kaiverrus ladon etuseinässä, oviaukon yläpuolella vasemmalla: E. E 30.5 1965. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 104. Hangaskuru 1, niittylato. Kaiverrus ladon etuseinässä, oviaukon yläpuolella oikealla: H. HARILA 13/2 1922. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 105. Hangaskuru 1, niittylato. Kaiverrus ladon etuseinässä, oviaukonvasemmalla puolella: 1938 EELIS KERÄNEN. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 106. Hangaskuru 1, niittylato. Kaiverrus ladon etuseinässä, oviaukon oikealla puolella: JUHO ERKKILÄ. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 107. Hangaskuru 1, niittylato. Kaiverrus ladon sisällä, oviaukon yläpuolella: T.K. 1919. Ilmeisesti vanhin kaiverrus. Kuvattu etelälounaasta.

5.2.2.2 Hangaskuru 2

Hangaskuru 2, Heinäsuovan pohja		MH-tunnus: 132458	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; suoniityt, heinäsuovien pohjat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Historiallinen; 1900-luku	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 26.8.2011
Koordinaattiselitys:	Heinäsuovan pohjan keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7507526, Y 3383701, Z 298 m mpy	Löydöt:	-
<i>Ympäristön kuvaus</i>			
<p>Kohde sijaitsee avoimen ja heinikkoisen Hangaskurunjängän koillislaidalla, Lainiotunturin lounaisrinteen juurella, noin kymmenen metrin etäisyydellä suon reunaa seuraavalta polulta. Kasvillisuutta jängällä hallitsevat saraheinät ja rahkasammalet. Näköetäisyyden päässä, kohteen luota noin 170 m länsiluoteeseen päin, melko keskellä Hangaskurunjänkää, sijaitsee kohde Hangaskurun niittylato.</p>			
<i>Kohteen kuvaus</i>			
<p>Kohde on yksittäinen heinäsuovan pohja. Kyseinen heinäsuova edustaa pitkänomaista saurasuovatyyppeä, se on pohjoiskoillis-etelälounassuuntainen, ja kooltaan noin 8,0 m x 3,0 m. Heinäsuovan pohja erottuu kostealla jängällä hieman ympäristöönsä kuivempana alueena, jonka keskellä on havaittavissa jäännöksiä heinäsuovan keskellä sijainneista pystyseipäistä. Seipäät ovat olleet noin viiden senttimetrin paksuisia, ja ne ovat sijainneet noin 30 cm – 40 cm välein heinäsuovan pituusakselin mukaisena rivinä. Seiväsrivistä ovat kuitenkin jäljellä enää viiden seipään tyngät, joiden yläpäätkohoavat jängän pinnasta noin 0,2 m. Katkenneiden ja kaatuneiden seipäiden jäännöksiä tuntuu jäljellä olevien seipääntyngkien muodostaman rivin vierellä sammalten peittäminä.</p> <p>Heinäsuovan pohjoiskoillisessä päässä tuntuu sammalkasvuston peittämänä suovanpohjan levyinen, suovan pituussuuntaan nähden poikittainen, noin kymmenen senttimetrin paksuinen puu, joka risteää keskikohdaltaan suovanpohjan pituusakselin kanssa. Suovan eteläkaakkoisessa päässä tuntuu toinen vastaavan mittainen puu, joka kuitenkin on hieman ohuempi, noin viiden senttimetrin paksuinen. Tästä puusta noin metrin verran pohjoiskoilliseen päin sijaitsee vielä kolmas samanmittainen puu, jonka paksuus on noin kaksikymmentä senttimetriä. Kyseisten puiden päällä ovat olleet heinäsuovan mittaiset pitkittäispuut, jotka ovat eristäneet suovaan kasatut heinät jängän märestä pinnasta. Heinäsuovan pohjan molemmilla reunoilla ja suovan keskivaiheilla tuntuvat sammalten alta noin viidentoista senttimetrin paksuisten pitkittäispuiden jäännökset. Pitkittäispuita on ehkä ollut useampiakin, mutta ne ovat ilmeisesti jo liki tyystin lahonneet tai peittyneet niin paksun sammalkerroksen alle, ettei niiden olemassaolo vain sammalten päältä tunnustellen enää ole todennettavissa.</p>			
<i>Kohteen rajaus</i>			
<p>Heinäsuovan jäännökset rajautuvat alueelle, jonka halkaisija on noin kymmenen metriä. Kohteen vaikutusalueen, jolta saraheiniä kyseiseen heinäsuovaan on niitetty, voidaan kuitenkin katsoa olevan huomattavasti laajempi, halkaisijaltaan mahdollisesti jopa toistasataa metriä.</p>			
<i>Tulkinta</i>			
<p>Ilmeisesti jokseenkin kaikilta alueen avoimilta jängiltä on niitetty saraheiniä karjan rehuksi vielä toisen</p>			

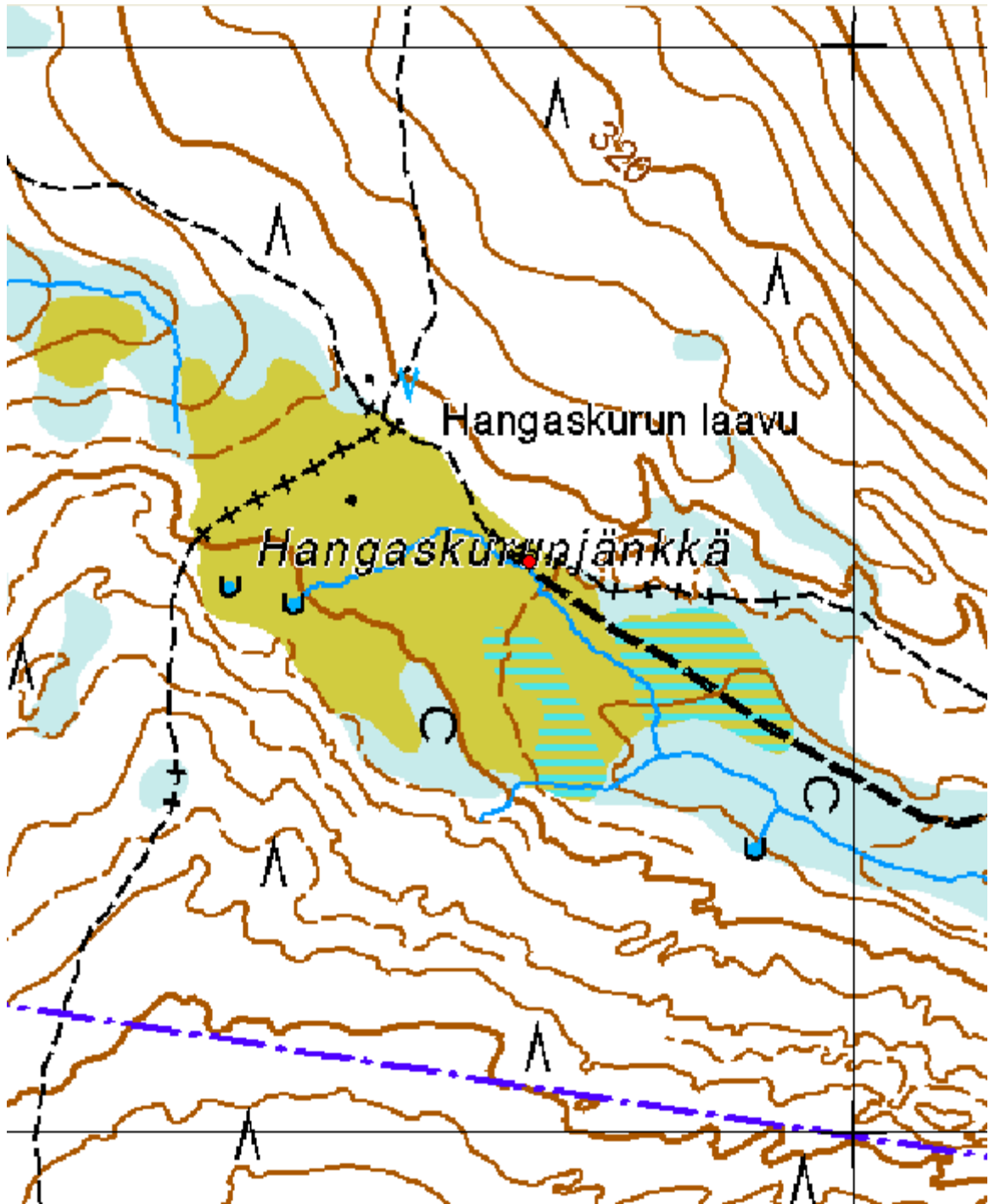
maailmansodan jälkeisenä aikana, ja jängillä on säilynyt runsaasti heinäsuovien ja niittylatojen jäännöksiä. Heinäsuova, jonka jäännökset kohteesta dokumentoitiin, on mahdollisesti ollut käytössä jo 1900-luvun alkupuolella. Kohteet Hangaskurun talvisuova ja Hangaskurun niittylato olisi kenties perusteltua yhdistää yhdeksi kohteeksi Hangaskurun suoniitty, koska ne sijaitsevat samalla avojängellä näköetäisyydellä toisistaan. Kohteen säilyminen nykytilassaan ei ole uhattuna.

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: Hyvä

Arvotus:

Muu suojeluarvo

Kartta 47. Hangaskuru 2, suoniitty.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 108. Hangaskuru 2, heinäsuovan pohja. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 109. Hangaskuru 2, heinäsuovan pohja. Taaempana Hangaskurunjängän keskellä häämöttää Hangaskurun niittylato. Kuvattu itäkaakosta.

5.2.2.3 Pippokaltio

Pippokaltio, Suoniitty		MH-tunnus:	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; suoniityt, niittyladot, heinäsuovien pohjat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Historiallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Enontekiö
Lukumäärä:	8	Tarkastus:	S. Viljanmaa 13.6.2011
Koordinaattiselitys:	Niittyladon edustalta	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7578729, Y 3375749, Z 290 m mpy	Löydöt:	-
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Pippovuoma-nimisen avoimen jängän kaakkoisosassa, Pitkäjärvenjängän poroerotusaidalta noin kilometrin verran länsiluoteeseen, Pippovuoman luontopolun lintutornilta noin kolmesataa metriä itään. Ahvenjärveen laskeva Luhtaoja virtaa kohteen halki, ja Pippovuoman luontopolku kulkee näköetäisyydellä kohteesta jängän itä- ja eteläpuolilla. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat sarat ja rahkasammal. Kuivimmilla kohdilla kasvaa myös suokukkaa, suopursua, variksenmarjaa, puolukkaa, juolukkaa, vaivaiskoivua ja pajupensaikkaa sekä lisäksi yksittäisiä kitukasvuisia koivuja ja mäntyjä. Samalla laajalla suoalueella sijaitsevat myös suoniittykohteet Korteoja ja Pippovuoma.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde on suoniitty, jolla sijaitsee niittylato sekä seitsemän heinäsuovan pohjaa. Niittylato sijaitsee aivan Luhtaojan varrella, ojan länsirannalla. Lato on kunnostettu alle kymmenen vuotta sitten, ja samassa yhteydessä myös heinäsuovan pohjat 2 ja 3 on osittain uudistettu. Ilmeisesti kunnostus- ja uudistus-toimilla on pyritty suoniityn kulttuurimaiseman ennallistamiseen. Kaikki kohteen heinäsuovien pohjat ovat jäännöksiä muodoltaan pitkänomaisista saurasuovista.</p>			
Pippokaltion suoniityn niittyladon ja heinäsuovien pohjien tarkempi kuvaus ja sijaintitiedot			
Niittylato → $x = 7578729 / y = 3375749$			
<p>Itä-länsi-suuntainen, kooltaan noin 5,0 m x 5,0 m. Ladon hirsikehikko on todennäköisesti peräisin 1900-luvun puolivälin tienoilta, ja se on rakennettu pyöreistä hirsistä koirankaulasalvoksin. Hirsien halkaisijat vaihtelevat välillä 12 cm – 20 cm, ja useimmat hirsistä ovat ainoastaan aisattuja, eivät kokonaan kuorittuja. Kunnostuksen yhteydessä latoon on rakennettu uusi katto limittäin vastatusten naulatuista haljaspuolikkaista, ja myös ladon lattiariu'ut sekä joitakin hirsikehikon alimpia hirsii on uusittu. Oviaukko on ladon itäseinällä, kohti muutaman metrin päässä virtaavaa Luhtaojaa. Ladon lähiympäristö on hieman muuta jänkää kuivempaa, ja ladon vierellä kasvaa muutamia nuoria mäntyjä sekä varvikkoa.</p>			
Heinäsuovan pohja 1 → $x = 7578731 / y = 3375822$			
<p>Itä-länsi-suuntainen, pituus noin 10,0 m, leveys noin 2,0 m. Heinäsuovan pohjan pituusakselin mukaisessa seiväsrivissä on ollut alkuaan ilmeisesti noin 20 seivästä hieman vajaan puolen metrin välein. Seipäät ovat olleet noin viiden senttimetrin paksuisia. Yksi noin kaksimetrinen seiväs on pystyssä, lisäksi neljästätoista seipästä ovat jäljellä enimmillään 0,3 m mittaiset tyngät. Molemmin puolin seiväsriiviä on ladottu rinnakkain suovanpohjan suuntaisesti puita noin metrin leveydeltä. Pitkittäispuut ovat sammalten ja saraheinien osittain peittämät, ja niiden halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 15 cm.</p>			

Heinäsuovan pohja 2 → $x = 7578750 / y = 3375767$

Luode-kaakko-suuntainen, pituus noin 5,0 m. Heinäsuovan pohja on ilmeisesti uudistettu noin kymmenen vuotta sitten. Heinäsuovan pohjan pituusakselin mukainen seiväsriivi koostuu neljästätoista seipästä, jotka ovat noin viiden senttimetrin paksuisia ja pituudeltaan kahdesta metristä kahteen ja puoleen metriin. Seipäät on pystytetty noin 30 cm – 40 cm välein. Viisi seivästä on katkennut, muut ovat vielä pystyssä täysimittaisina. Samalla paikalla on selvästi sijainnut vanhempi, samankokoinen heinäsuovan pohja, jonka rakenne on ollut vastaava kuin heinäsuovan pohja 1:ssä. Vanhemman suovanpohjan jäännöksiä on paikoin vielä havaittavissa uudistettujen rakenteiden lomasta.

Heinäsuovan pohja 3 → $x = 7578788 / y = 3375760$

Pohjoisluode-eteläkaakko-suuntainen, pituus noin 6,0 m. Myös tämä heinäsuovan pohja on uudistettu noin kymmenen vuotta sitten. Heinäsuovan pohjan pituusakselin mukainen seiväsriivi koostuu kolmestatoista seipästä, jotka ovat noin viiden senttimetrin paksuisia ja pituudeltaan kahdesta metristä kolmeen metriin. Seipäät on pystytetty noin 45 cm välein. Yksi seiväs on katkennut, muut ovat vielä pystyssä täysimittaisina. Samalla paikalla sijainneen vanhemman, samankokoisen heinäsuovan pohjan jäännöksistä ovat dokumentoitavissa lähinnä suovanpohjan suuntaiset puut, joita on ladottu molemmin puolin seiväsriiviä rinnakkain noin metrin leveydeltä. Pitkittäispuut ovat osittain rahkasammalen peittämät, ja niiden halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 15 cm.

Heinäsuovan pohja 4 → $x = 7578788 / y = 3375837$

Pohjois-etelä-suuntainen, pituus noin 6,0 m, leveys noin 1,0 m. Heinäsuovan pohjan pituusakselin mukaisessa seiväsriivissä on ollut alkujaan ilmeisesti noin 16 seivästä. Seipäiden välit ovat olleet noin 30 cm – 40 cm ja seipäiden halkaisijat ovat vaihdelleet välillä 5 cm – 10 cm. Kahdestatoista seipästä ovat jäljellä enimmillään 0,7 m mittaiset tyngät. Lisäksi suovanpohjan rakenteeseen ovat liittyneet neljä pystypaalu, jotka ovat olleet pystytetyt lähelle suovanpohjan nurkkia, noin metrin päähän suovanpohjan päistä, ja noin 0,5 m etäisyydelle seiväsriivistä. Kyseiset paalut ovat olleet noin 10 cm paksuisia. Suovanpohja sijaitsee ympäristöään kuivemmalla suojänteellä, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat vaivaiskoivut, suopursu, juolukka ja hilla.

Heinäsuovan pohja 5 → $x = 7578846 / y = 3375830$

Itä-länsi-suuntainen, pituus noin 10,0 m, leveys noin 1,6 m. Heinäsuovan pohjan pituusakselin mukaisessa seiväsriivissä ovat yhteensä neljäntoista seipään tyngät noin 70 cm – 80 cm välein, lisäksi rivin molemmissa päissä ovat sijainneet vierekkäin kaksi seivästä noin 0,3 m etäisyydellä toisistaan. Seipäiden halkaisijat ovat vaihdelleet välillä 5 cm – 10 cm, ja niiden yläpäät nousevat 0,2 m – 2,0 m korkeudelle jängän pinnasta. Molemmin puolin seiväsriiviä on ladottu suovanpohjan suuntaisesti rinnakkain puita noin 0,8 m leveydeltä. Pitkittäispuut ovat sammalten ja saraheinien täysin peittämät, ja niiden halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 15 cm.

Heinäsuovan pohja 6 → $x = 7578914 / y = 3375788$

Itä-länsi-suuntainen, pituus noin 10,0 m, leveys noin 1,6 m. Heinäsuovan pohjan pituusakselin mukaisessa seiväsriivissä on ollut yhteensä kuusitoista seivästä noin 0,6 m välein. Yksi noin kahden metrin mittainen seiväs on vielä pystyssä täysimittaisena, muista seipäistä on jäljellä 0,2 m – 0,5 m mittaisia tynkiä. Molemmin puolin seiväsriiviä on ladottu suovanpohjan suuntaisesti rinnakkain puita noin 0,8 m leveydeltä. Pitkittäispuut ovat sammalten ja saraheinien osittain peittämät, ja niiden halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 15 cm. Pitkittäispuiden alla, noin 1,0 m – 1,5 m etäisyydellä suovanpohjan päistä, ovat poikittaiset puut, jotka ovat noin kahden metrin mittaiset ja halkaisijaltaan noin 15 cm.

Heinäsuovan pohja 7 → $x = 7578948 / y = 3375742$

Luode-kaakko-suuntainen, pituus noin 10,0 m, leveys noin 1,5 m. Heinäsuovan pohjan pituusakselin mukaisessa seiväsriivissä on ollut yhteensä kolmetoista seivästä noin 60 cm – 75 cm välein. Yksi noin 1,8 m mittainen seiväs on vielä pystyssä täysimittaisena, muista seipäistä on jäljellä 0,2 m – 0,4 m mittaisia tynkiä, lisäksi rivin molemmissa päissä ovat sijainneet vierekkäin kaksi seivästä noin 0,3 m

etäisyydellä toisistaan. Molemmin puolin seiväsriiviä on ladottu suovanpohjan suuntaisesti rinnakkain puita noin 0,7 m leveydeltä. Pitkittäispuut ovat sammalten ja saraheinien osittain peittämät, ja niiden halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 15 cm. Pitkittäispuiden alla, noin metrin etäisyydellä suovanpohjan päistä sekä suovanpohjan keskikohdalla, ovat poikittaiset puut, jotka ovat noin kahden metrin mittaiset ja halkaisijaltaan noin 10 cm – 15 cm. Poikittaiset puut ovat olleet tuetut molemmista päistään halkaisijaltaan noin 10 cm paksuisten pystypaalujen päälle; osa paaluista on säilynyt, ja paalujen päät ovat koholla jängän pinnasta noin 0,4 m.

Kohteen rajaus

Kohteen rajautuu dokumentoitujen rakenteiden sijoittumisen perusteella alueelle, joka on pohjois-eteläsuuntainen ja laajuudeltaan noin 250 m x 100 m. Niittyladon jäännös sijaitsee alueen lounaisimmassa kulmassa, ja Luhtaoja virtaa alueen halki. Saraheinien niittoa niittylatoon ja heinäsuoviin on kuitenkin ilmeisesti tapahtunut rakenteiden rajaamaa aluetta selvästi laaja-alaisemmin.

Tulkinta

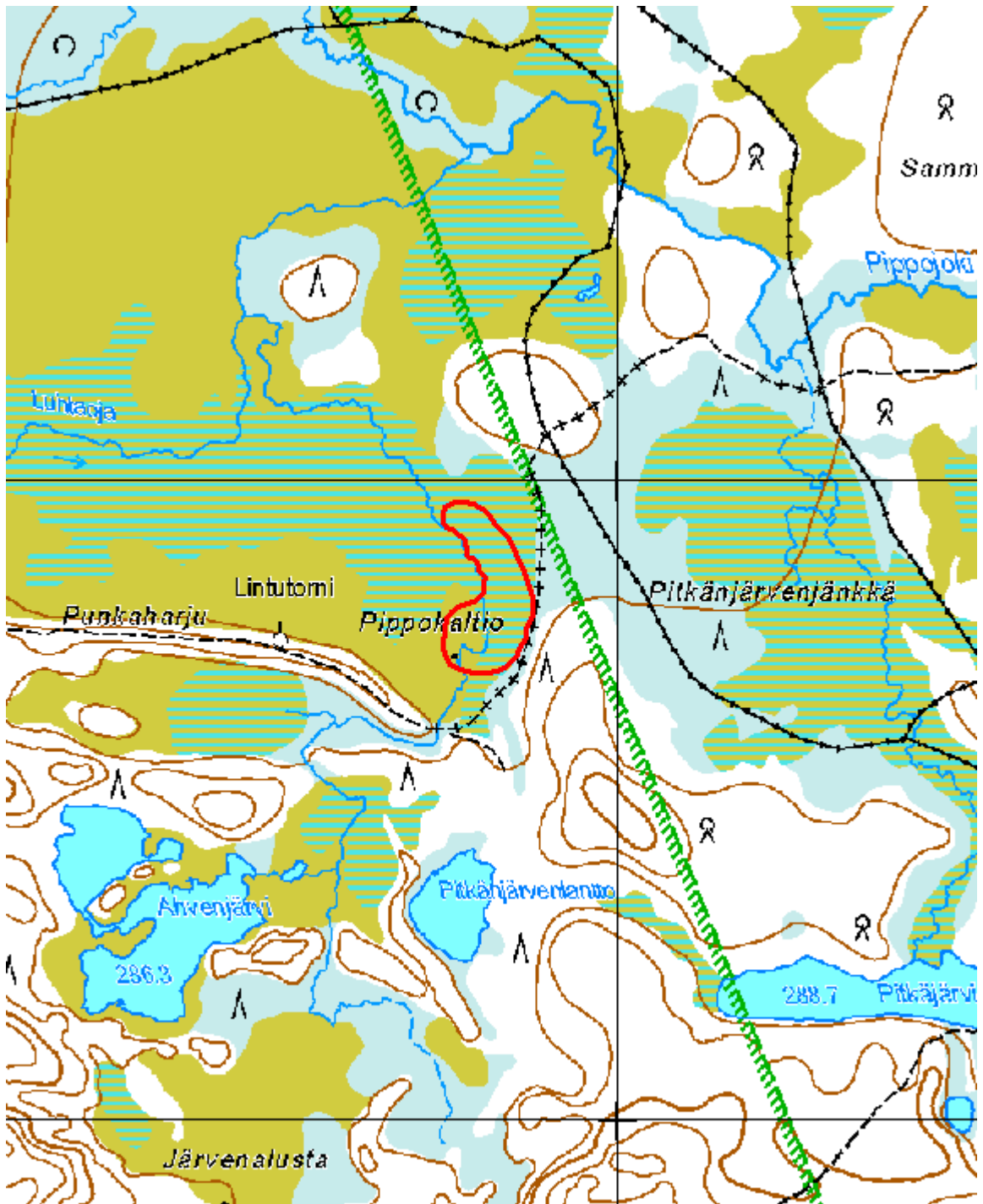
Ilmeisesti jokseenkin kaikilta alueen avoimilta jängiltä on niitetty saraheiniä karjan rehuksi vielä toisen maailmansodan jälkeisenä aikana, ja jängillä on säilynyt runsaasti heinäsuovien ja niittylatojen jäännöksiä. Pippovuoman laajat jängät ovat olleet merkittävää karjan rehun niittoaluetta, mikä lieneekin osasyynä siihen, että osaa alueella sijaitsevista niittykulttuuriin liittyvistä rakenteista on ennallistettu viimeisimmän vuosikymmenen aikana. Ilmeisesti kohteessa Pippokaltio sijainneet heinäsuovien pohjat sekä niittylato ovat peräisin 1900-luvun puolivälin tienoilta, jotkin jäännöksistä voivat olla jonkin verran iäkkäämpiäkin.

Muutamit Pippokaltion heinäsuovien pohjista todettiin rakenteiltaan siinä määrin hyvin säilyneiksi, että suovien alkuperäinen olemus oli varsin kattavasti hahmotettavissa; ainakin osassa suovista oli ollut suovanpohjan pituusakselin mukaisen seiväsriivin molemmin puolin suovan suuntaisista rinnakkain ladotuista puista muodostunut lavamainen rakenne, jota suovaan nähden poikittaiset, pystypaalujen varaan kohotetut puut olivat kannatelleet noin puolen metrin korkeudella jängän pinnasta. Kohteessa sijaitseva niittylato on kunnostettu kauniisti vanhoja rakenteita mahdollisimman paljon säilyttäen. Uudistetuilla heinäsuovien pohjilla puolestaan voidaan katsoa olevan kulttuurihistoriallista merkitystä lähinnä maisemalliselta kannalta, erityisesti koska uudistettujen suovanpohjien rakenteet vastaavat kyseisillä paikoilla aiemmin sijainneiden suovanpohjien rakenteita vain seiväsriivien seipäiden lukumäärän osalta. Kohteen säilyminen nytilassaan ei ole uhattuna.

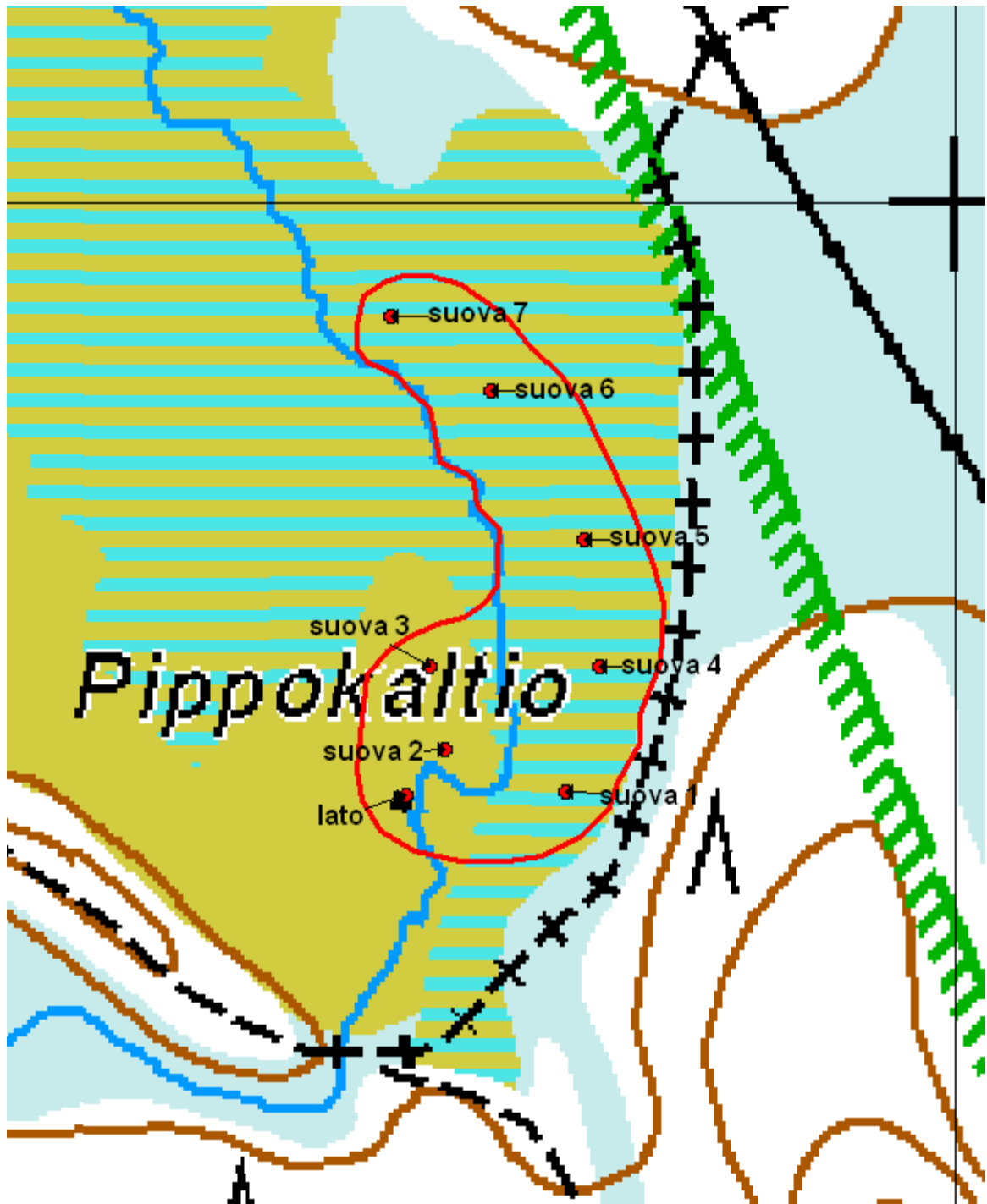
**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: Hyvä

Arvotus: Muu suojeluarvo

Kartta 48. Pippokaltio, suoniitty, niittylato, heinäsuovien pohjia.
 ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kartta 49. Pippokaltio, suoniitty, niittylato, heinäsuovien pohjia.
 ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 110. Pippokaltio. Niittylato. Lato on kunnostettu noin kymmenen vuotta sitten. Etualalla jänkäniityn halki virtaava puro. Kuvattu idästä.

Kuva 111. Pippokaltio. Niittylato. Kuvattu koillisesta.

Kuva 112. Pippokaltio. Heinäsuovan pohja 1. Kuvattu idästä.

Kuva 113. Pippokaltio. Heinäsuovan pohja 1. Heinäsuovan suuntaisia sammalten ja saraheinien osittain peittämiä pohjapuita. Kuvattu idästä.

Kuva 114. Pippokaltio. Heinäsuovan pohja 2. Taustalla niittylato ja kauempana jängän laita. Kuvattu koillisesta.

Kuva 115. Pippokaltio. Heinäsuovan pohja 2. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 116. Pippokaltio. Heinäsuovan pohja 3. Kuvattu luoteesta.

Kuva 117. Pippokaltio. Heinäsuovan pohja 3. Kuvattu pohjoisesta.